

Tadeusz Kęsoń^{a)*}

^{a)} The Main School of Fire Service / Szkoła Główna Służby Pożarniczej

* Corresponding author / Autor korespondencyjny: tkeson@sgsp.edu.pl

Old and New Trends in Security Theory

Stare i nowe trendy w teorii bezpieczeństwa

ABSTRACT

Purpose: To discuss selected previous trends in approaching security and also to identify new trends in security theory and to start a discussion on exteriorisation, selfisation and ourfisation of security and threats.

Introduction: The continuous development of areas in which security, as a service, is provided to the public, is associated with changes not only in approaches to security and its determinants, but also in the ways security is managed and ensured. The overlap between internal and external factors in the process of ensuring internal security (intermestic security), the externalisation of security and threats, securitisation and the security dilemma, all cause a constant increase in the number of factors that entities responsible for security must not only learn about, but also take into account. The extension of this security criterion and the subjectivity of the sense of security among individuals and social groups, information flow, as well as the news manipulation techniques widely used by the mass media, mean that each of the phenomena occurring in these areas of security can be a factor behind not only positive but also negative changes in the internal and external security environments. Analysis of these phenomena makes it possible to relate them to certain social and psychological phenomena, previously unused in creating theories of security. This article discusses the issues of exteriorisation (alienation), selfisation and ourfisation of security and threats that are observable in practice.

Methodology: This paper uses mainly theoretical research methods, including the analysis of literature and phenomena occurring in society, and the method of inference as a cognitive factor for the subject of analysis. Talks with experts also played an important role in the process, making it possible to obtain more detailed insights into the explored topics.

Conclusions: The presented mechanisms and phenomena: externalisation and exteriorisation of security and threats, intermestic security, securitisation (desecuritisation), and selfisation and ourfisation of threats and security, show that security is still a phenomenon characterised by extraordinary complexity due to its multidimensional and multifaceted nature. The importance of its understanding in functional and axiological terms is growing to the detriment of geographical, ideological and even institutional approaches, making the study of the security a constant necessity.

Keywords: intermestic security, externalisation of security, exteriorisation of security, selfisation of security, ourfisation of security

Type of article: review article

Received: 24.12.2019; Reviewed: 09.03.2020; Accepted: 10.04.2020;

Author's ORCID ID: 0000-0002-7047-7811;

Please cite as: SFT Vol. 55 Issue 1, 2020, pp. 82–101, <https://doi.org/10.12845/sft.55.1.2020.6>;

This is an open access article under the CC BY-SA 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

ABSTRAKT

Cel: Omówienie wybranych dotychczasowych tendencji w pojmowaniu bezpieczeństwa, a także wskazanie nowych trendów w teorii bezpieczeństwa i rozpoczęcie dyskusji nad zjawiskami: eksterioryzacji, selfizacji oraz ourfizacji bezpieczeństwa i zagrożeń.

Wprowadzenie: Ciągły rozwój obszarów, w których społeczeństwu dostarczana jest usługa zapewnienia bezpieczeństwa powoduje, że zmieniają się nie tylko pojmowanie bezpieczeństwa i jego uwarunkowania, ale również procesy jego kształtowania i zapewniania. Zachodzenie na siebie czynników wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego (ang. *intermestic security*), eksternalizacja bezpieczeństwa i zagrożeń, zjawisko sekurytyzacji czy też dylematu bezpieczeństwa, powodują nieustanne pojawianie się kolejnych czynników, które podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo muszą poznawać i uwzględniać w swych działaniach. Rozszerzanie przedmiotowego kryterium bezpieczeństwa oraz subiektywizm poczucia bezpieczeństwa jednostek i grup społecznych, obieg informacji, a także szeroko wykorzystywane w mass mediach techniki manipulacji informacją sprawiają, że każde ze zjawisk zachodzących w przedmiotowych obszarach bezpieczeństwa, może być czynnikiem zarówno pozytywnych, jak i negatywnych zmian w wewnętrznym i zewnętrznym środowisku bezpieczeństwa. Analiza tych mechanizmów pozwala odnieść je do niewykorzystywanych do tej pory w budowaniu teorii bezpieczeństwa zjawisk społecznych i psychologicznych. W artykule omówiono kwestie eksterioryzacji, selfizacji oraz ourfizacji bezpieczeństwa i zagrożeń.

Metodologia: W pracy wykorzystano głównie teoretyczne metody badawcze, w tym: analizę literatury oraz zjawisk zachodzących w społeczeństwie oraz wnioskowanie – jako czynnik poznawczy przedmiotu analizy. Dużą rolę w procesie odegrały również rozmowy z ekspertami, które pozwoliły na uszczegółowienie podjętych rozważań.

Wnioski: Przedstawione mechanizmy oraz zjawiska: eksterioryzacji i eksterioryzacji bezpieczeństwa i zagrożeń, *intermestic security*, sekurytyzacji (desekurytyzacji), selfizacji oraz ourfizacji zagrożeń i bezpieczeństwa pokazują, że bezpieczeństwo wciąż jest fenomenem, którego cechuje niezwykła złożoność – wielowymiarowości, wielopłaszczyznowości i wieloaspektowości. Wzrasta znaczenie jego pojmowania w ujęciach funkcjonalnym i aksjologicznym, kosztem dominujących dotychczas ujęć: geograficznego, ideologicznego czy nawet instytucjonalnego. W efekcie badania fenomenu bezpieczeństwa są wciąż koniecznością.

Słowa kluczowe: *intermestic security*, eksterjalizacja bezpieczeństwa, eksterioryzacja bezpieczeństwa, selfizacja bezpieczeństwa, ourfizacja bezpieczeństwa

Typ artykułu: artykuł przeglądowy

Przyjęty: 24.12.2019; **Zrecenzowany:** 09.03.2020; **Zaakceptowany:** 10.04.2020;

Identyfikator ORCID autora: 0000-0002-7047-7811;

Proszę cytować: SFT Vol. 55 Issue 1, 2020, pp. 82–101, <https://doi.org/10.12845/sft.55.1.2020.6>;

This is an open access article under the CC BY-SA 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

Introduction

Regardless of the period of time in history, security has always been an important consideration for each country. Despite the criterium used for its analysis, it is generally associated with how effectively the entities responsible for security cope with ever-new challenges. Along with the changing security conditions, new factors appear which, depending on how they are interpreted and communicated to the nation and to the international community, can fundamentally change both internal and external security policies.

The ever-growing range of factors that need to be taken into account when analysing security, regardless of the study criteria, makes it impossible to disprove the theories advocated by the supporters of critical security studies (Copenhagen, Welsh, Frankfurt and Paris schools). Each approach to the study and exploration of the theoretical and practical aspects of security changes its scope of knowledge in epistemological and axiological terms. Inherent in the research process are the current trends demanding that threats be extended to military and non-military issues, while at the same time combining them with the role of the state in providing security and with the social nature of threats and some international issues.

On the other hand, the paradox of security is that the permanent expansion of factors affecting the need to ensure security, makes it absolutely necessary to learn about them. At the same time it is indispensable to formulate specific warnings that by constantly relying on the belief that “we become safer but never safe” [1, p. 45], we might get caught in what is known as security traps. Such traps are created in situations when as a result of the expansion of areas affecting security, and ranking them ever-higher in the hierarchy the importance, “causes some unexpected and unintended consequences, e.g. in the form of restrictions on human rights.” [2, p. 188]. And in the field of external policy, this leads to constant political disputes, increased ethnic hatred and hostility between countries, and the occurrence of the so-called

Wprowadzenie

Niezależnie od rozpatrywanego okresu historii bezpieczeństwo jest stałym elementem funkcjonowania państw. Bez względu na kryterium jego analizy zależy ono od tego, jak skutecznie odpowiedzialne za nie podmioty radzą sobie z wciąż nowymi wyzwaniami. Wraz ze zmieniającymi się uwarunkowaniami bezpieczeństwa pojawiają się nowe czynniki, które w zależności od ich interpretacji oraz przekazywania ich przez podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo społeczeństwom poszczególnych państw i społeczności międzynarodowej, mogą w zasadniczy sposób zmieniać politykę bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego.

Wciąż rozszerzający się zakres czynników, koniecznych do uwzględnienia przy analizowaniu bezpieczeństwa bez względu na kryterium jego badania powoduje, że nie sposób zaprzeczyć teoriom zwolenników krytycznych studiów nad bezpieczeństwem (szkół: kopenhaskiej, walijskiej, frankfurckiej czy też paryskiej). Zastosowanie każdego z proponowanych podejść do badania teoretycznych oraz praktycznych aspektów bezpieczeństwa zakłada inny zakres jego poznania w ujęciach epistemologicznym i aksjologicznym. Nierozłączne stają się nurty nakazujące w procesie badawczym rozszerzanie obszaru zagrożeń bezpieczeństwa o kwestie militarne i pozamilitarne oraz równoczesne łączenie ich z rolą państwa w procesie zapewniania bezpieczeństwa oraz ze społecznym charakterem zagrożeń i kwestiami międzynarodowymi.

Z drugiej strony paradoksem bezpieczeństwa jest to, że permanentne rozszerzanie czynników oddziałujących na konieczność zapewniania bezpieczeństwa wymusza bezwzględną potrzebę ich poznawania. Jednocześnie niezbędne staje się formułowanie swoistych ostrzeżeń, iż niezmiennie bazowanie na przekonaniu „że stajemy się bezpieczniejsi, ale nigdy bezpieczni” [1, s. 45] może prowadzić w zakresie polityki wewnętrznej państwa do tzw. pułapki bezpieczeństwa. Powstaje ona w sytuacji, gdy rozszerzanie obszarów wpływających na bezpieczeństwo i nadawanie im w hierarchii ważności coraz to wyższego miejsca „zostaje okupione wystąpieniem niespodziewanych

security paradox. It is the result of mutual misperceptions in the sphere of interpretation and response to actions associated with the so-called security problem – when the decisions of one state in the sphere of ensuring security can be perceived by another state as threatening that other state's security.

It also cannot be said that the constant pursuit of security through the prism of the quoted motto of Adrianna Dudek and Teresa Łoś-Nowak [1, p. 45] is wrong. It is important to bear in mind that, due to the complexity of the problem, ensuring a level of security acceptable to states and to societies, and combating threats, happens along a continuum. In addition, the overlap between internal and external policies (the phenomenon of intermestic security) and the externalisation of security and threats, as well as securitisation processes¹, are still relevant to ensure security. At the same time, what is unique about security is that by using various cognitive tools and existing security theories, we are able to discover new phenomena. And these not only enrich the theory of security, but also indicate that the social nature of security-related processes requires an ever-broader look at the analysed mechanisms and situations which lead to the appearance, or recognition, of a given phenomenon or development as a security threat.

Selected determinants of approaches to modern security

The determinants of security and the criteria for its categorisation, invariably include factors considered to be part of the political, military, economic, social, ecological areas, as proposed by Barre Buzan [3, p. 19]. However, these criteria are more and more often expanded to include the fields of information and cyberspace. This results from the growing digitization of all spheres of the state, society and individual citizens. It seems justified to call this a technological area, if only because the issues of communication and the digital platforms on which it currently takes place are going to change, e.g. towards artificial intelligence. Therefore, we cannot be sure that a completely new area of security determinants and threats will not emerge.

In discussing security threats, it is often found appropriate to demilitarize security threats and accept the growing role of non-military causes. "Jerzy Stańczyk, writing about 'demilitarizing the concept of security' also indicates the increase in the importance of its social aspect" [4, p. 9].

Depending on the subject and level of security considerations, we currently depart from the Westphalia system of international

¹ The theory is based on the assumption that the goal of building security can be any sphere of the state's functioning if it is considered important for security and that all, sometimes even unlawful actions, can be taken to ensure security – the end justifies the means. Therefore, the role of subjective perception and belief that threats are socially constructed is important here.

and contradictory intentions with consequences, e.g. in the form of restrictions on human rights" [2, s. 188]. Natomiast w zakresie polityki zewnętrznej kosztem są nieustanne spory polityczne, narastająca nienawiść etniczna i wrogość państw, a także urzeczywistnianie się tzw. paradoksu bezpieczeństwa. Jest on skutkiem wzajemnych mispercepcji w sferze interpretacji i reakcji na działania w tzw. problemie bezpieczeństwa – kiedy decyzje jednego państwa w sferze zapewniania bezpieczeństwa mogą być odebrane przez inne państwo jako zagrażające jego bezpieczeństwu.

Nie można również powiedzieć, że ciągłe dążenie do zapewniania bezpieczeństwa przez pryzmat zacytowanego motto Adrianny Dudek i Teresy Łoś-Nowak [1, s. 45] jest niewłaściwe. Pamiętać bowiem należy, że zapewnianie akceptowalnego przez państwa i społeczeństwa poziomu bezpieczeństwa i zwalczanie zagrożeń, ze względu na złożoność problemu, ma charakter ciągły. Ponadto w działaniach mających na celu zapewnianie bezpieczeństwa aktualne pozostają kwestie wzajemnego przenikania się polityki wewnętrznej i zewnętrznej (zjawisko *intermestic security*) oraz eksternalizacji bezpieczeństwa i zagrożeń, czy też procesów sekurytyzacji¹. Jednocześnie fenomen bezpieczeństwa polega na tym, że wykorzystując różnorodne narzędzia poznawcze i dotychczasowe teorie bezpieczeństwa, jesteśmy w stanie spostrzegać nowe zjawiska. Wzbogacając one nie tylko teorię bezpieczeństwa, ale wskazują, że społeczny charakter procesów związanych z bezpieczeństwem wymaga coraz to szerszego spojrzenia na analizowane mechanizmy i sytuacje prowadzące do pojawiania się zagrożenia bezpieczeństwa bądź uznawania danego zjawiska czy też rozwoju sytuacji za takowe.

Wybrane uwarunkowania pojmowania współczesnego bezpieczeństwa

Wśród uwarunkowań bezpieczeństwa i kryteriów jego podziału niezmiennie brane pod uwagę są czynniki kwalifikowane do zaproponowanych przez Barre'go Buzana obszarów: politycznego, militarnego, ekonomicznego, społecznego, ekologicznego [3, s. 19]. Jednakże do kryteriów tych coraz częściej dodawany jest obszar informacyjny, czy też cyberprzestrzeni, co wynika z pogłębiającej się digitalizacji wszystkich sfer funkcjonowania państwa, społeczeństwa i pojedynczych obywateli. Wydaje się uzasadnione nazywanie tego obszaru technologicznym, chociażby z tego powodu, że również kwestie komunikowania się i platform cyfrowych, na których obecnie się ono odbywa, będą się zmieniały np. w kierunku sztucznej inteligencji. Nie możemy być zatem pewni, czy nie powstanie zupełnie nowy przedmiotowy obszar uwarunkowań bezpieczeństwa i zagrożeń.

W dyskusji nad zagrożeniami bezpieczeństwa często uznaje się za słuszne „odmilitaryzowanie” jego zagrożeń i uznanie rosnącej roli przyczyn pozamilitarnych. „Jerzy Stańczyk pisząc o «odmilitaryzowaniu pojmowania bezpieczeństwa» wskazuje także na wzrost znaczenia jego płaszczyzny społecznej” [4, s. 9].

¹ Teoria opiera się na założeniu, że celem budowy bezpieczeństwa może być dowolna sfera funkcjonowania państwa, jeśli tylko zostanie uznana za istotną dla bezpieczeństwa oraz że dla jego zapewnienia można podejmować wszystkie, niekiedy nawet poprawne działania – cel uświęca środki. Istotną jest tu więc rola subiektywnej percepcji i przekonania, że zagrożenia są niejako konstruowane społecznie.

relations and state-centric approach to security. Security problems are considered starting from a global level up to personal security. Researchers also emphasise the need to reverse the levels of analysis to the so-called bottom-up perception of threats, starting from individual security and local security, and gradually moving to higher levels.

Processes where security threats materialize are increasingly being recognized as non-linear, including as a result of the globalization of security and an increasing number of international and non-state entities that on the one hand may have impact on generating threats, and on the other hand, engage not only in activities aimed at ensuring security – in its positive sense, but also in identifying the causes of emerging threats and eliminating their sources.

Issues related to ensuring security are becoming an essential task not only for specialized entities operating in individual countries, but also for international organizations. The problem of ensuring security is becoming one of the most important tasks for such organisations as the European Union, whose area is not free from all kinds of organized crime, drug trafficking, human trafficking, illegal immigration, financial crime and terrorism.

In addition to these challenges and threats, there are also splits within the populations of individual countries, independence movements among individual regions (e.g. Catalonia), ethnic hatred (Balkan region). Counteracting these multifaceted threats requires the externalisation of both internal and external security. Jorg Mönar argues that the European Union implements the externalisation of internal security, although on an unsatisfactory scale, across four dimensions [5, p. 23]:

- 1) integrating internal security objectives into the EU's external relations strategy,
- 2) cooperation with third countries,
- 3) capacity building in third countries,
- 4) joint activities within international organizations.

At the same time, Mönar emphasizes that the EU must continue to strive, using, e.g., the provisions of the Lisbon Treaty, "to increase the possibilities and potential for the application of external measures to help solve internal security problems" [5, p. 23] across the entire EU and individual countries.

Externalisation of security and threats

Political, economic, military and social changes that have been taking place in Europe and Poland since 1989, and in particular the accession of more countries to the European Union and the North Atlantic Treaty Organisation (NATO), and the associated democratization of political and internal relations in individual countries, as well as focusing on "community-oriented" activities and values regarding respect for human rights and freedoms, have significantly changed the nature of security threats.

W zależności od podmiotu i poziomu rozważań nad bezpieczeństwem obecnie odchodzi się od wesfalskiego systemu stosunków międzynarodowych i państwowocentrycznego pojmowania bezpieczeństwa. Rozważa się problemy bezpieczeństwa począwszy od poziomu globalnego aż do personalnego. Zwraca się również uwagę na konieczność odwracania poziomów analizowania, na tzw. oddolne postrzeganie zagrożeń od bezpieczeństwa jednostki i bezpieczeństwa lokalnego, przechodząc na coraz wyższe jego poziomy.

Procesy urzeczywistniania się zagrożeń bezpieczeństwa coraz częściej uznawane są za nieliniowe, m.in. jako skutek globalizacji bezpieczeństwa, rosnącej liczby podmiotów międzynarodowych oraz poza- i niepaństwowych mogących mieć wpływ z jednej strony na generowanie zagrożeń, a z drugiej strony, włączających się nie tylko w działania mające na celu zapewnianie bezpieczeństwa (w jego pozytywnym rozumieniu), ale również w rozpoznawanie przyczyn pojawiających się zagrożeń i likwidowanie jego źródeł.

Kwestia zapewniania bezpieczeństwa staje się zasadniczym zadaniem nie tylko wyspecjalizowanych podmiotów funkcjonujących w poszczególnych państwach, ale również organizacji międzynarodowych. Problem zapewniania bezpieczeństwa urasta do pierwszoplanowego zadania m.in. Unii Europejskiej, której obszar nie jest wolny od wszelkiego rodzaju przestępczości zorganizowanej, handlu narkotykami, handlu ludźmi, nielegalnej imigracji, przestępczości finansowej oraz terroryzmu.

Do tych wyzwań i zagrożeń dochodzą również podziały wśród ludności każdego z państw, dążenia do autonomii poszczególnych regionów (np. Katalonia), nienawiści narodowościowe (rejon Bałkanów). Przeciwdziałanie tym wielopłaszczyznowym zjawiskom wymaga eksternalizacji zarówno bezpieczeństwa wewnętrznego, jak i zewnętrznego. Jorg Mönar stwierdza, że Unia Europejska eksternalizację bezpieczeństwa wewnętrznego, jakkolwiek w wciąż w niezadowalającej skali, urzeczywistnia w czterech wymiarach [5, s. 23]:

- 1) włączenie celów bezpieczeństwa wewnętrznego do strategii UE w zakresie stosunków zewnętrznych,
- 2) współpraca z państwami trzecimi,
- 3) budowanie potencjału w państwach trzecich,
- 4) wspólne działania w ramach organizacji międzynarodowych.

Jednocześnie podkreśla on, że UE – wykorzystując m.in. postanowienia Traktatu Lizbońskiego – musi wciąż dążyć „do zwiększania możliwości i potencjału w zakresie stosowania środków zewnętrznych w celu pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z bezpieczeństwem wewnętrznym” [5, s. 23] całej Unii, jak i poszczególnych państw.

Eksternalizacja bezpieczeństwa i zagrożeń

Trwające od 1989 r. zmiany polityczne, ekonomiczne, militarne i społeczne w Europie i w Polsce (zwłaszcza przyjmowanie kolejnych państw do Unii Europejskiej i Sojuszu Północnoatlantyckiego i – tym samym – demokratyzacja stosunków politycznych i wewnętrznych w poszczególnych państwach, a także postawienie na „prowspółnotowe” działania oraz wartości w zakresie poszanowania praw i wolności człowieka) w znaczący sposób zmieniły charakter zagrożeń bezpieczeństwa.

The military threats that dominated during the bipolar division of power and the "Cold War" gave way to non-military threats that affect all spheres of subjective and objective approaches to security. This does not mean that military threats have ceased to be relevant (e.g. Russia's annexation of Crimea). The comprehensive approach to security, re-evaluation and expansion of the spectrum of challenges in parallel with the processes of integration and fragmentation in the era of globalization, as well as "interconnectedness of national and international affairs" [3, p. 15], result in new threats to the security of individual countries.

Issues arising on the one hand from the fight against terrorism and an increasing sense of the risk of terrorist attacks, and on the other hand threats related to the digitization and computerization of economic and social life, have become permanent additions to the global list of security threats, resulting in an increase in "sensitivity and vulnerability of countries and societies to cyber-threats" [6, p. 40].

Cyber-crime and cyber-attacks are becoming a form of aggression² and use of force, that leads to violating, in a specific, virtual way, territorial integrity and national borders. In addition, they can be a tool to destabilize states internally, cause financial losses in the economy³, and even rig the outcomes of elections⁴.

At the same time, in the process of changing mechanisms affecting the provision of external and internal security, creating both opportunities and challenges, we are witnessing, among others [8, pp. 17–19]:

- on the one hand, the development of international interdependence across all spheres of state functioning, and on the other hand, at the local level, and sometimes governments of individual states, reluctance and aversion to any community/integration-oriented functioning;
- overlapping of some state functions and the international environment;
- structural changes in the internal environment of states and the international environment, manifested not only in an increase in the number and extension of the scope of activities of non-governmental organizations in the processes of ensuring security in the social and humanitarian areas, but also in the significant revival of nationalist and far-right movements;
- hostilities based on terrorist or moral threats, evoking a mood of xenophobia, and even hostility to people wanting to get to Europe (including from regions affected by wars and armed conflicts) and declarations of closing

Dominujące w okresie dwubiegunowego podziału sił i „zimnej wojny” zagrożenia militarne ustąpiły miejsca zagrożeniom pozamilitarnym, które oddziałują na wszystkie sfery podmiotowego i przedmiotowego pojmowania bezpieczeństwa. Nie oznacza to, że zagrożenia militarne straciły na znaczeniu (np. aneksja Krymu przez Rosję). Całościowe pojmowanie bezpieczeństwa, przewartościowanie i rozszerzanie spectrum wyzwań przy równoległe zachodzących w erze globalizacji procesach integracji i fragmentacji, a także „przenikanie się nawzajem spraw wewnętrzpaństwowych i międzynarodowych” [3, s. 15] powodują, że pojawiają się nowe zagrożenia bezpieczeństwa poszczególnych państw.

Na trwałe w katalogu zagrożeń bezpieczeństwa w skali globalnej zapisały się problemy wynikające z jednej strony z walki z terroryzmem i zwiększającego się poczucia zagrożenia zamachami terrorystycznymi, a z drugiej strony zagrożenia powodowane digitalizacją i informatyzacją życia gospodarczego i społecznego, odpowiedzialne za wzrost „wrażliwości i podatności państw oraz społeczeństw na zagrożenia w cyberprzestrzeni” [6, s. 40].

Cyberprzestępczość i cyberataki stają się formą agresji² [7] i stosowania siły, które prowadzą do naruszania – w specyficzny, wirtualny sposób – integralności terytorialnej i granic państw. Jednocześnie mogą być narzędziem destabilizacji sytuacji wewnętrznej państw, powodować straty finansowe w gospodarce³, a nawet wpływać na wyniki wyborów⁴.

Jednocześnie w procesie zmian mechanizmów oddziałujących na zapewnianie bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego, tworzących zarówno szanse, jak i wyzwania, jesteśmy świadkami m.in. [8, s. 17–19]:

- z jednej strony rozwoju współzależności międzynarodowych we wszystkich sferach działania państw, a z drugiej – na poziomie lokalnym, a niekiedy rządów poszczególnych państw – niechęci i działań negatywnie nastawionych do jakiegokolwiek wspólnotowo-integracyjnego funkcjonowania;
- procesów nakładania się niektórych funkcji państwa i otoczenia międzynarodowego;
- zmian strukturalnych środowiska wewnętrznego państw i międzynarodowego przejawiającego się nie tylko wzrostem liczebności i rozszerzeniem zakresu działań organizacji pozarządowych w procesach zapewniania bezpieczeństwa w obszarze społecznym i humanitarnym, ale również istotnym odradzaniem się ruchów nacjonalistycznych i skrajnie prawicowych;
- pojawiających się na kanwie zagrożeń działań o charakterze terrorystycznym i obyczajowym, nienawiści,

² Cyber-attacks – as a form of aggression, fit in a very limited way with the current understanding of aggression in relations between countries. It used to be associated with the use of military means in relation to another country. This is reflected in Resolution No. 3314 adopted on 14 December 1974 by the UN General Assembly. Pursuant to Art. 1. "Aggression is the use of armed force by a State against the sovereignty, territorial integrity or political independence of another State, or in any other manner inconsistent with the Charter of the United Nations, as set out in this Definition."

³ It is estimated that in 2013, global economy losses amounted to USD 445 billion, in 2016 over USD 800 billion, and in 2018 almost USD 950 billion.

⁴ For example, cyber-attacks by Russian hackers in the US during the 2016 election campaign, which according to press releases could have contributed to Donald Trump's victory.

² Cyberataki – jako forma agresji w bardzo ograniczony sposób wpisują się w dotychczasowe rozumienie agresji w stosunkach między państwami. Była ona bowiem łączona z użyciem środków militarnych w stosunku do innego kraju. Znajduje to odzwierciedlenie w przyjętej 14 grudnia 1974 r. podczas 29 posiedzenia przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucji Nr 3314. Zgodnie z art. 1. „Agresja polega na użyciu siły zbrojnej przez państwo przeciwko suwerenności, integralności terytorialnej lub niezależności politycznej innego państwa lub w jakikolwiek inny sposób niezgodny z Kartą Narodów Zjednoczonych, jak określono w niniejszej definicji”.

³ Szacuje się, że w 2013 r. straty gospodarki na świecie wyniosły 445 mld \$, w 2016 już ponad 800 mld \$, a w 2018 r. prawie 950 mld \$.

⁴ Na przykład cyberataki hakerów rosyjskich w USA podczas kampanii wyborczej w 2016 r., które zgodnie z informacjami prasowymi mogły przyczynić się do zwycięstwa Donalda Trumpa.

borders (building walls and fences at the borders of individual countries).

Contemporary security means constant interaction and interconnectedness of all these factors. It is difficult to talk about national security without taking into account international factors and the security environment as well as internal factors relevant for a given state and its citizens [8, p. 18].

The holistic approach to security requires analysing external security issues, in relation to and with the requirements of internal security. And vice versa. Any balancing and re-evaluation of one of the areas of ensuring security may, in terms of individual sense of security by security recipients, cause growing challenges and the emergence of threats not accepted by the society [8, p. 20].

So, we can say that, regardless of whether we are talking about internal or external, national or international, security, each process of its provision, is subject to internationalization and externalisation, whatever the entities responsible for ensuring security [8, p. 20].

Such externalisation of security causes the state to “delegate some of the tasks and responsibilities” outside state institutions. A kind of security outsourcing is developing in various sectors of the state's functioning (financial, energy, raw materials, social, etc.). What until now has been legally the responsibility of the state only and has been implemented only by entities created by the executive or self-government structures, is now becoming the subject of activities of many other entities (non-state, private). Thus, we are dealing with a sort of automatic distribution of risk between the state and the public and private sectors [8, p. 21].

This phenomenon occurs both in the area of external and internal state security. Marek Kulisz draws attention to this process, describing it as “dichotomality of security”. Kulisz argues that “it is increasingly difficult to separate external security from internal security. The process of interconnectedness of threats is so important that this phenomenon is already referred to as the externalisation of internal security” [9, pp. 248–249]. It seems reasonable to link the issues of externalisation of internal security with the phenomenon of intermestic security.

Similar processes also occur in the field of the externalisation of threats. By informing the population of its own country and the international community about threats, the state not only makes the public aware and warns it, but also sensitises international structures to them and tries to initiate international protection mechanisms. These mechanisms on the one hand will serve their internal interests, and on the other hand, eliminate the sources and direct causes of threats on a regional or global scale [8, p. 21].

This cycle is ongoing and thus the degree of the externalisation of internal and community security policy is growing. This translates into an increase in the number of entities that implement and participate in the process of implementation of tasks in the field of ensuring security. At the same time, the growing awareness and need for security results in security recipients expecting an increasingly higher level and quality of

wywołania nastroju ksenofobii, a nawet wrogości wobec uchodźców chcących przedostać się do Europy (w tym również z rejonów objętych wojnami i konfliktami zbrojnymi) oraz deklaracji zamykania granic (budowanie murów i ogrodzeń na granicach poszczególnych państw).

Współczesne bezpieczeństwo to nieustanne interakcje i przenikanie się tych wszystkich czynników. Trudno bowiem mówić o bezpieczeństwie narodowym bez uwzględnienia uwarunkowań międzynarodowych i środowiska bezpieczeństwa oraz tych wewnętrznych istotnych dla danego państwa i jego obywateli [8, s. 18].

Całościowe pojmowanie bezpieczeństwa nakazuje analizować kwestie bezpieczeństwa zewnętrznego w relacji do bezpieczeństwa wewnętrznego wraz z jego wymaganiami i na odwrót. Jakikolwiek bowiem balansowanie i przewartościowanie jednego z obszarów zapewniania bezpieczeństwa może w zakresie indywidualnego jego poczucia – u biorców bezpieczeństwa – spowodować narastające wyzwania i pojawienie się zagrożeń nieakceptowanych przez społeczeństwo [8, s. 20].

Możemy więc stwierdzić, że bez względu na to, czy mówimy o bezpieczeństwie wewnętrznym czy zewnętrznym, narodowym czy międzynarodowym, w każdym procesie jego zapewniania zachodzi – niezależne od podmiotów odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa – umiędzynarodawianie i uzewnętrznianie tego procesu [8, s. 20].

Takie uzewnętrznianie – eksternalizacja bezpieczeństwa – powoduje, że państwo niejako przekazuje część zadań i odpowiedzialności poza instytucje państwowe. Rozwija się swoistego rodzaju outsourcing bezpieczeństwa w różnych sektorach funkcjonowania państwa (m.in. finansowym, energetycznym, surowcowym, społecznym). To co do tej pory było prawnie przynależne tylko strukturom państwa i realizowane jedynie przez podmioty tworzone przez władzę wykonawczą, czy też struktury samorządowe, staje się przedmiotem działań wielu podmiotów pozapaństwowych (prywatnych). Tym samym obserwujemy niejako samoczynne rozłożenie ryzyka na państwo oraz sektor publiczny i prywatny [8, s. 21].

Powyższe zjawisko zachodzi zarówno w obszarze bezpieczeństwa zewnętrznego, jak i wewnętrznego państwa. Na proces ten zwraca uwagę Marek Kulisz, który łączy go z dichotomicznością bezpieczeństwa i stwierdza, że „... coraz trudniej jest rozdzielić bezpieczeństwo zewnętrzne od bezpieczeństwa wewnętrznego. Proces przenikania zagrożeń jest na tyle istotny, że to zjawisko określa się już mianem eksternalizacji bezpieczeństwa wewnętrznego” [9, s. 248–249]. Zdaniem autora kwestie eksternalizacji bezpieczeństwa wewnętrznego należy łączyć ze zjawiskiem *intermestic security*.

Podobne procesy zachodzą również w zakresie eksternalizacji zagrożeń. Państwo – informując o zagrożeniu ludność własnego kraju oraz społeczność międzynarodową – nie tylko uświadamia społeczność o zagrożeniu i ostrzega przed nim, ale także uwrażliwia na nie struktury międzynarodowe, starając się uruchomić ich mechanizmy ochronne. Mechanizmy te z jednej strony będą służyć interesom wewnętrznym danego kraju, a z drugiej przyczyniać się do eliminowania źródeł i bezpośrednich przyczyn zagrożeń zarówno w skali regionalnej, jak i globalnej [8, s. 21].

Cykl ten trwa nieustannie, a tym samym wzrasta stopień uzewnętrznienia wewnętrznej i wspólnotowej polityki

its provision in matters relevant to each citizen and their values [8, p. 21].

Exteriorisation of security

The participation of non-state entities in the process of ensuring security and preparation for eliminating or anticipating threats causes that in addition to the phenomenon of externalisation of security, we can also speak about the exteriorisation of security⁵ [8, pp. 22–24].

Security conditions, and the properties, character, range and nature of threats are changing. More and more entities have impact on security activities and the implementation of specific projects. Those entities in a way look at security issues from outside. They do not function directly in the system of security provision, but carry out many tasks within their own statutory activities, which themselves do not combat the causes of threats, but affect their background and their broadly defined sources, e.g. in the social and economic spheres (preventive programs, eradicating poverty, eliminating the phenomenon and minimizing the effects of social stratification and precarity⁶ [10, p. 188–190], etc.), providing humanitarian aid.

Global phenomena affect the changing mechanisms of controlling the security environment as well as regional and local policies, and sometimes inspire and shape them. Often, without this regional or global inspiration, they would probably never exist on a local scale or would be much less intense. Over time, threats and challenges sort of creep into the security of local communities, gradually affecting entire countries. This phenomenon may also be of the opposite nature – inspiration at the government level (obsession in Frey's model) may contribute to an unjustified increase in the sense of threat (e.g. the emergence of xenophobic, or nationalist attitudes, or racial or religious hostilities, etc.).

On the other hand, local threats and events affect the development of the situation in the region and worldwide. The processes of coexistence of security and threats are analysed from the point of view of various fields, disciplines, as well as scientific specialties, and across many dimensions, criteria and areas. The processes of ensuring security are implemented in

bezpieczeństwa. Przekłada się to na zwiększenie liczby podmiotów, które włączają się w proces realizacji zadań w zakresie zapewniania bezpieczeństwa. Jednocześnie rosnąca świadomość i potrzeba bezpieczeństwa skutkują oczekiwaniami biorców bezpieczeństwa co do coraz lepszej jakości jego zapewniania w kwestiach istotnych z punktu widzenia każdego obywatela oraz wyznawanych przez niego wartości [8, s. 21].

Eksterioryzacja bezpieczeństwa

Udział podmiotów pozapaństwowych w procesie zapewniania bezpieczeństwa i przygotowania do eliminowania czy też wyprzedzania zagrożeń powoduje, że oprócz zjawiska eksterioryzacji bezpieczeństwa, możemy mówić również o eksterioryzacji bezpieczeństwa⁵ [8, s. 22–24].

Zmieniają się bowiem uwarunkowania bezpieczeństwa, właściwości, charakter, zasięg i natura zagrożeń. Na działania w zakresie bezpieczeństwa oraz realizację konkretnych przedsięwzięć wpływa coraz więcej podmiotów – na problemy bezpieczeństwa patrzących niejako z zewnątrz. Nie funkcjonują one bezpośrednio w systemie jego zapewniania, ale realizują wiele zadań w ramach własnej działalności statutowej. Nie zwalczają one przyczyn zagrożeń, ale wpływają na podłoże oraz szeroko rozumiane źródła ich powstawania, np. w sferze społecznej i ekonomicznej (programy profilaktyczne, przeciwdziałanie ubóstwu, eliminowanie zjawiska i minimalizowanie skutków stratyfikacji społecznej oraz prekariatu⁶ [10, s. 188–190], itp.), niesienia pomocy humanitarnej.

Zjawiska globalne wpływają na zmieniające się mechanizmy sterowania środowiskiem bezpieczeństwa oraz na politykę regionalną i lokalną, niekiedy je inspirują i współkształtują. Często bez tej regionalnej bądź globalnej inspiracji prawdopodobnie nigdy by nie zaistniały w skali lokalnej lub miałyby znacznie mniejsze natężenie. Zagrożenia i wyzwania niejako wnikają w obszary bezpieczeństwa społeczności lokalnych, z czasem obejmując całe państwa. Zjawisko to może mieć również odwrotny charakter – inspiracja szczebla rządowego (stan obsesji w modelu Frey'a) może przyczynić się do nieuzasadnionego wzrostu poczucia zagrożenia (np. powstawania nastrojów ksenofobicznych, nacjonalistycznych, wrogości rasowej, wyznaniowej, itd.).

Z drugiej strony, zagrożenia i zdarzenia w obszarze lokalnym oddziałują na rozwój sytuacji w regionie i na świecie. Procesy współistnienia bezpieczeństwa i zagrożeń analizowane są z punktu widzenia różnych dziedzin, dyscyplin, jak i specjalności naukowych oraz w wielu wymiarach, kryteriach i obszarach.

⁵ Own idea of the concept – explanation in the text. This subsection is an extended version of the Author's material contained in [8].

⁶ Precariat – “a concept formulated by prof. Guy Standing – in the book *The Precariat: The New Dangerous Class*, in which he pays special attention to socioeconomic aspects, characterizing the precariat as people deprived of seven forms of labour security: 1) labour market security – i.e. adequate job opportunities; 2) employment security – i.e. adequate protection of employees against dismissal and appropriate regulations in this respect; 3) job security – a guarantee related to the performance of a given job, to the certainty of the performance of specific obligations; 4) work security – broadly understood protection of employees' health; 5) skill reproduction security – providing apprenticeships, employment training and proper use of acquired skills at work; 6) income security – a fixed salary tailored to the work performed; 7) representation security – a guarantee of representation of employee interests, for example being a member of an independent trade union” [10, pp. 187–206].

⁵ Propozycja własna pojęcia – wytłumaczenie w tekście. Niniejszy podrozdział jest rozszerzoną wersją materiału autora zawartego w [8].

⁶ Prekariat – „pojęcie sformułowane przez prof. Guya Standinga – w książce *The Precariat: The New Dangerous Class*, w której zwraca szczególną uwagę na socjoeconomiczny aspekt, charakteryzując prekariat jako ludzi pozbawionych siedmiu gwarancji zatrudnienia: 1) gwarancji rynku pracy – tj. odpowiednich możliwości pracy; 2) gwarancji zatrudnienia – tj. odpowiednia ochrona pracownika przed zwolnieniem i dostosowane w tym względzie przepisy; 3) gwarancji pracy – gwarancja związana z wykonywaniem danej pracy, z pewnością wykonywania takich, a nie innych obowiązków; 4) gwarancji bezpieczeństwa w pracy – szeroko pojęta ochrona zdrowia pracownika; 5) gwarancji reprodukcji umiejętności – zapewnienie nauki zawodu, szkoleń, jak i właściwego wykorzystania nabytych umiejętności w pracy; 6) gwarancji dochodu – dopasowana do wykonywanej pracy stała pensja; 7) gwarancji reprezentacji – gwarancja przedstawicielstwa interesów pracownika, na przykład bycie członkiem niezależnego związku zawodowego” [10, s. 187–206].

various planes and by many institutions, with the broad involvement of general entities⁷, which in a way “look” at the problems related to security from outside. The participation of these entities in the process of ensuring security is very important because they often deal with the indirect elimination of the sources of threats, especially those in the social domain, over which entities responsible for ensuring security have no control. In the exteriorisation of security, unlike in the externalisation of security, entities created by the state for security purposes do not delegate some of their responsibilities to other non-state entities or the service sector. There is no direct externalisation or seeking help in eliminating the security threat through the participation of many entities, joint actions aimed at eliminating the threat, or seeking solutions on the international arena. Operation of non-state entities based on their own area of activity and problem assessment indirectly contribute not only to changing negative situations, but also developing desirable actions that are part of the process of ensuring security.

These processes are changing so profoundly that they are becoming not only elements of the external and internal functions of the state and international institutions, but processes which involve individual citizens and private entities, as well as self-organizing local structures, and also non-state and supra-national structures.

Another particularly important element of these conditions, which results from the change in external parameters and the international environment of internal security as well as changes in security control mechanisms, is the non-linearity of phenomena (anomalies) and social processes. These processes do not occur according to a well-defined and predictable scenario. They are characterized by a high degree of randomness, variability and unpredictability. Because these are non-military threats, their dynamics and variability, as well as areas of occurrence, make them increasingly difficult to monitor and possibly control, and thus they require the involvement of many entities. Therefore, counteracting them is not always directly related to the area of responsibility of a particular department of government administration or the executive structures at the disposal of the state.

They create a need to adapt the law to emerging challenges and threats, to create a security strategy and the associated mechanisms of action that will eliminate to the maximum extent departmental and sectoral approach not only to traditional threats, but also to social phenomena and processes. Indeed, social phenomena and processes can no longer be clearly divided into political, economic, cultural and ecological, and these phenomena are interconnected and very often correlated.

The multi-level and multi-entity nature of threats means that the processes and mechanisms of action of the state and entities participating in the process of ensuring security must undergo permanent changes, and the institutions in charge of security must create and use newer and newer tools for identifying, analysing and assessing threats. On the other hand, in their actions

Procesy zapewniania bezpieczeństwa realizowane są w wielu płaszczyznach i przez wiele instytucji, przy szerokim zaangażowaniu tych o właściwości ogólnej⁷, które nijako z zewnątrz postrzegają problemy związane z bezpieczeństwem. Udział tych podmiotów w procesie zapewniania bezpieczeństwa jest bardzo istotny, ponieważ często zajmują się one pośrednim eliminowaniem źródeł powstawania zagrożeń. Dotyczy to zwłaszcza tych w sferze społecznej, na które podmioty odpowiedzialne za zapewnianie bezpieczeństwa nie mają żadnego wpływu. W eksterioryzacji bezpieczeństwa – odmiennie niż w zjawisku eksternalizacji bezpieczeństwa – podmioty tworzone przez państwo dla potrzeb zapewniania bezpieczeństwa „nie przekazują” części swojej odpowiedzialności na rzecz innych pozapaństwowych podmiotów i sektora usług. Nie dochodzi bezpośrednio do uzewnętrzniania i poszukiwania pomocy w zakresie wyeliminowania zagrożenia bezpieczeństwa poprzez współdziałanie wielu podmiotów, wspólnych działań ukierunkowanych na wyeliminowanie zagrożenia, czy też poszukiwania rozwiązań na arenie międzynarodowej. Działania pozapaństwowych podmiotów bazujących na własnym obszarze funkcjonowania i ocenie problemów pośrednio wchodzić w zakres zadań przyczyniających się nie tylko do zmiany nawet negatywnej sytuacji, ale również rozwijania działań pożądaných, wpisujących się w proces zapewniania bezpieczeństwa.

Procesy te ulegają tak daleko idącej zmianie, że stają się już nie tylko elementem funkcji zewnętrznej i wewnętrznej państwa oraz instytucji międzynarodowych, ale procesami, w których uczestniczą zarówno pojedynczy obywatele i podmioty prywatne, jak i samoorganizujące się struktury lokalne oraz państwowe i ponadnarodowe.

Innym szczególnie ważnym elementem tych uwarunkowań, wynikającym ze zmiany parametrów zewnętrznych i międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa wewnętrznego oraz zmiany mechanizmów sterowania bezpieczeństwem, jest nieliniowość zjawisk (anomalii) i procesów społecznych. Procesy te nie zachodzą według ściśle określonego i przewidywalnego scenariusza. Cechuje je duża doza przypadkowości, zmienności i nieprzewidywalności. Ponieważ są to zagrożenia pozamilitarne, ich dynamika i zmienność oraz obszary występowania powodują, że coraz trudniej poddają się monitoringowi oraz ewentualnej kontroli, a tym samym wymagają zaangażowania wielu podmiotów. Nie zawsze zatem przeciwdziałanie im bezpośrednio wiąże się z obszarem merytorycznej odpowiedzialności konkretnego działu administracji rządowej, czy też będących w dyspozycji struktur państwa podmiotów wykonawczych.

Konieczne staje się dostosowywanie prawa do pojawiających się wyzwań i zagrożeń, tworzenie strategii bezpieczeństwa i wynikających z niej mechanizmów działania, które w maksymalnym stopniu będą eliminowały resortowość i sektorowość podejścia nie tylko do tradycyjnych zagrożeń, ale również do zjawisk i procesów społecznych. Zanika bowiem sektorowość i wyraźny podział zjawisk i procesów społecznych na: polityczne, ekonomiczne, kulturowe i ekologiczne. Zjawiska te wzajemnie się przenikają i bardzo często wzajemnie warunkują.

⁷ General entities are those that perform tasks related to ensuring security, but this is not their main area of responsibility.

⁷ Podmioty właściwości ogólnej, to takie które wykonują zadania związane z zapewnianiem bezpieczeństwa, ale nie jest to ich zasadniczy obszar merytorycznej odpowiedzialności.

they must be open to projects implemented by entities which exteriorize security processes.

Intermestic security

In the dynamically changing security environment, and taking into account more and more conditions and factors influencing security (political, military, economic, ecological, social, cultural, information) and entities affecting it (state, non-state, supranational, international), it remains valid to consider securing not only in relation to the state, but also to individuals and their sense of security. In other words, to “a mental or legal state in which the individual has a sense of confidence, and can rely on other people or an efficient legal system” [11, p. 50]. The legal system should be linked with the organized and coordinated activities, based on legalism, of general and specialized entities, which pursue a wide range of goals and tasks “going far beyond the traditional notion of internal security as involving only matters of law and public order”⁸ [12, p. 18]. Each of these factors must be considered in both external and internal security issues. Indeed, it is impossible to fight terrorist threats, organized crime, cybercrime, human trafficking and drug trafficking, paedophilia, financial crime (excise duty fraud, VAT fraud or money laundering) in one country only.

In addition, we must take a comprehensive approach to security created by a certain overlap between security threats and challenges, resulting in the interconnectedness of external and internal security, and thus to treat international security, state, society and individuals in a consistent way.

To describe this phenomenon, Victor D. Cha proposed the concept of intermestic security, which comprehensively covers the interior of the state and the international environment, taking into account the interconnectedness and correlations between these two areas [13, p. 37].

At the same time, what is crucial in the process of ensuring national security, are issues of crisis management, protection of people, property and the environment, prevention and removal of the effects of natural and technical disasters, technical and medical rescue, protection of infrastructure that is critical or important from the point of view of a given community or administrative unit of the country.

The principles of inherent, indivisible, comprehensive and cooperative security mean that globalizing security processes treat internal and external threats equally. Often, threats to the state and its international environment have their sources in the

Wielopłaszczyznowość i wielopodmiotowość zagrożeń powoduje, że procesy i mechanizmy działania państwa oraz podmiotów uczestniczących w procesie zapewniania bezpieczeństwa muszą ulegać permanentnym zmianom, a instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo – tworzyć i wykorzystywać coraz to nowsze narzędzia rozpoznawania, analizowania i diagnozowania zagrożeń. W podejmowanych działaniach natomiast muszą otwierać się na przedsięwzięcia realizowane przez podmioty eksperymentujące procesy zapewniania bezpieczeństwa.

Intermestic security

Uwzględniając dynamiczne zmiany w środowisku bezpieczeństwa oraz mnogość uwarunkowań i czynników wpływających na bezpieczeństwo (polityczne, wojskowe, ekonomiczne, ekologiczne, społeczne, kulturowe, informacyjne) oraz podmiotów na niego oddziałujących (państwowe, pozapaństwowe, ponadpaństwowe, międzynarodowe) aktualne pozostaje odnoszenie bezpieczeństwa nie tylko do stanu państwa, ale również do stanu jego odczuwania przez jednostki (tj. do takiego „stanu psychicznego lub prawnego, w którym jednostka ma poczucie pewności, oparcie w drugiej osobie lub sprawnie działającym systemie prawnym” [11, s. 50]). System prawny należy tutaj łączyć z opartymi na zasadzie legalizmu, zorganizowanymi i skoordynowanymi działaniami podmiotów wyspecjalizowanych i właściwości ogólnej, które realizują szeroko rozumiane cele i zadania „daleko wykraczające poza tradycyjne utożsamianie bezpieczeństwa wewnętrznego tylko ze sprawami ochrony porządku publicznego”⁸ [12, s. 18]. Każdy z tych czynników musi być brany pod uwagę zarówno w kwestiach zewnętrznego, jak i wewnętrznego bezpieczeństwa. Nie sposób bowiem tylko w jednym kraju zwalczać zagrożenia terrorystyczne, zorganizowaną przestępczość, cyberprzestępczość, handel ludźmi i narkotykami, pedofilię, przestępstwa finansowe (akcyjne, wyłudzenia VAT, czy też pranie brudnych pieniędzy).

Ponadto uwzględnić musimy kompleksowe pojmowanie bezpieczeństwa będące wynikiem swoistego zachodzenia na siebie zagrożeń i wyzwań bezpieczeństwa, skutkujące przenikaniem się bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego, a tym samym spójnego traktowania bezpieczeństwa międzynarodowego, państwa, społeczeństwa oraz jednostki.

Victor D. Cha na określenie tego zjawiska zaproponował pojęcie *intermestic security*, czyli koncepcję bezpieczeństwa, która całościowo obejmuje wnętrze państwa i środowisko międzynarodowe, uwzględniając przenikanie się i warunkowanie tych dwóch obszarów [13, s. 37].

Jednocześnie w procesie zapewniania bezpieczeństwa narodowego trwale miejsce zajmują kwestie zarządzania kryzysowego, ochrony ludności, mienia i środowiska, przeciwdziałanie i usuwanie skutków katastrof naturalnych i technicznych, ratownictwo techniczne i medyczne, ochrona infrastruktury krytycznej oraz istotnej z punktu widzenia danej społeczności czy jednostki administracyjnej kraju.

Zasady inherentności, niepodzielności, kompleksowości i kooperatywności bezpieczeństwa powodują, że globalizujące się

⁸ Public order – the existing system of social relations, regulated by a set of legal norms and other socially accepted norms, guaranteeing the undisturbed and conflict-free functioning of individuals in society.

⁸ Porządek publiczny – istniejący układ stosunków społecznych, regulowany przez zespół norm prawnych i innych norm społecznie akceptowanych, gwarantujący niezakłócone i bezkonfliktowe funkcjonowanie jednostek w społeczeństwie.

internal conditions of individual states. Not every internal threat will grow and cause conflicts between states, or permanently destabilize the internal or international situation, but, depending on its basis, it may lead to an increase in the sense of threat among local communities or to criminal problems that are burdensome for a given community.

Since intermestic security is about combining (interconnecting, overlapping) in the process of state policy aimed at ensuring internal security, internal policy and external policy of the state, this phenomenon will be relevant in the process of the coexistence of both “inclusive and exclusive state security”⁹ [14, pp. 67-76].

The multi-level approach to security and the polycasualism¹⁰ of its threats mean that regardless of the subject and object of security, in each of its division criteria, or dimensions, we must include, more or less successfully, elements relating to the security of the individual, for whom safety is the supreme value [15, pp. 134–143]. Therefore, we will have to pay attention to the subjectivity of the perception of threats and of the sense of security.

These factors are of particular importance in the process of ensuring internal security, where we must focus much more not only on eliminating and counteracting threats to the constitutional system of the state, but especially on issues of individual citizens and threats to local communities, including broadly defined social matters [16, p. 15].

Selfisation and ourfisation of security

What is becoming important in the process of ensuring security and identifying threats, is the sense of security and impact on the process of shaping it, as well as the susceptibility of society to uncritical identification with the views of other people. The phenomenon of influencing the sense of security by charismatic leaders and members of their political parties, and then taking over the views as their own and supporting them without substantive, objective justification, by the supporters

⁹ Security:

- Inclusive – broadly understood, not discriminating against anyone, covering the general population of a given area, e.g. integrating foreigners, integrating activities of many entities and combining many elements – e.g. establishing special relations with countries from which threats may come or be transferred in order to limit them or eliminate at source;
- Exclusive – related to counteracting external threats (detecting, warning about, and counteracting them) and defending the sovereignty and integrity of territory (protecting and defending borders), pursuing national interests and reasons of state defined in strategic documents, and cooperating to solve global problems” – more broadly: [25, p. 21].

¹⁰ Polycasualism of conflicts – the author’s own concept – multiple causes, overlap and coexistence in the process of conflicts appearing in many elements that individually may or may not cause a conflict to break out, but as they overlap the conflict occurs faster and is more difficult to resolve.

procesy zapewniania bezpieczeństwa na równi traktują zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne. Często bowiem zagrożenia państwa i jego otoczenia międzynarodowego mają swoje źródła w uwarunkowaniach wewnętrznych poszczególnych państw. Nie każde z zagrożeń wewnętrznych powodować będzie konflikty między państwami, czy też trwale destabilizować sytuację wewnętrzną lub międzynarodową, ale – w zależności od podłoża – może prowadzić do wzrostu poczucia zagrożenia społeczności lokalnych lub przeradzać się w problemy kryminalne uciążliwe dla danej społeczności.

Jako że *intermestic security* to w procesie polityki państwa, mającej na celu zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego, połączenie (przenikanie się, nakładanie się) polityki wewnętrznej i polityki zewnętrznej stąd też zjawisko to będzie istotne zarówno w procesie współistnienia „bezpieczeństwa inkluzywnego i ekskluzywnego w państwie”⁹ [14, s. 67–76].

Wielopłaszczyznowe ujmowanie bezpieczeństwa oraz polikausalizm¹⁰ jego zagrożeń powodują, że bez względu na podmiot i przedmiot bezpieczeństwa, w każdym z jego kryterium podziałów, czy też wymiarów, z większym czy mniejszym skutkiem uwzględnić musimy elementy odnoszące się do bezpieczeństwa jednostki, dla której to bezpieczeństwo jest wartością nadrzędną [15, s. 134–143]. Zatem zwracać będziemy musieli uwagę na subiektywizm odczuwania i postrzegania zagrożeń oraz ocenę poczucia bezpieczeństwa.

Czynniki te mają szczególne znaczenie w procesie zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego, gdzie w znacznie większym stopniu musimy koncentrować się nie tylko na eliminowaniu i przeciwdziałaniu zagrożeniom konstytucyjnego ustroju państwa, ale zwłaszcza na kwestiach dotyczących pojedynczych obywateli oraz zagrożeniach społeczności lokalnych, w tym szeroko rozumianych sprawach społecznych [16, s. 15].

Selfizacja i ourfizacja bezpieczeństwa

W procesie zapewniania bezpieczeństwa i wskazywania zagrożeń istotne staje się poczucie bezpieczeństwa i oddziaływanie na proces jego kształtowania oraz podatność społeczeństwa na bezkrytyczne utożsamianie się z poglądami innych osób. Zjawisko wpływania na poczucie bezpieczeństwa przez charyzmatycznych przywódców i członków kierowanych przez nich partii politycznych, a następnie przejmowanie poglądów na ten temat jako własnych i ich popieranie bez merytorycznego, obiektywnego

⁹ Bezpieczeństwo:

- inkluzywne – szeroko rozumiane, niedyskryminujące nikogo, obejmujące ogół mieszkańców danego obszaru, np. integrujące cudzoziemców, scalające działania wielu podmiotów i łączące wiele elementów – np. ustanawianie szczególnych relacji z krajami, z których mogą pochodzić lub przemieszczać się zagrożenia w celu ich ograniczenia lub wyeliminowania u źródła;
- ekskluzywne – odnoszące się do przeciwdziałania zagrożeniom zewnętrznym (wykrywanie, ostrzeganie i przeciwdziałanie im) oraz obrony suwerenności i nienaruszalności terytorium (ochrona i obrona granic), realizacji interesów narodowych i racji stanu zawartych w dokumentach strategicznych, oraz współdziałanie w rozwiązywaniu problemów globalnych szerzej: [25, s. 21].

¹⁰ Polikausalizm konfliktów – pojęcie własne autora – wieloprzyczynowość, nakładanie się i współistnienie w procesie pojawiania się konfliktów wielu elementów, które pojedynczo mogą, ale nie muszą powodować wybuch konfliktu, ale nałożenie ich na siebie przyspiesza jego zaistnienie, a zarazem utrudnia zakończenie.

of a given view in society, can be called selfisation and ourfisation of security¹¹.

In the phenomenon of selfisation of security, the individual and their point of view on a given problem are important, which in the process of perceiving it and treating it as a threat is not subject to verification, but only the presentation of a one-sided and subjective assessment by the person who advocates those views and their supporters. In the process of selfisation, threats to security are shaped and identified in contradiction to their objective understanding. Selfisation of security is mainly intended to disseminate specific subjective views, and not to actually assess threats or eliminate the causes and roots of the identified security threats. It is to provide a rationale for a course of action, including actions that restrict the current law, create new entities responsible for ensuring security or grant unreasonably broad control and operational powers to individual entities, including special services.

Maintaining the conviction that a given phenomenon, the development of the situation or the following phenomena is the real threat is aimed at obtaining the largest possible number of supporters of such attitude, which in turn leads to full uncritical identification with the given view and a shift from the selfisation of security to ourfisation of security. The subjective understanding of security and threats reigns supreme, and is aimed at creating reality based only on one's own interpretation of some phenomena. It does not matter whether the phenomenon or situation is assessed objectively or subjectively. It is also not about the substantive justification of any actions, but about conveying specific views and seeking as many supporters as possible for such forms of exercising power.

Both of these phenomena are aimed at ensuring supremacy of a given view and using it to achieve one's goals. At the same time, those who support a given view about the reality and significance of a given threat, as well as supporters of the propagator of a given idea, are only his / her tools. They lose their subjectivity. They are not needed to realistically oppose a given threat. They are necessary for the implementation of his / her vision and popularisation of specific views. The phenomenon of ourfisation of security leads to the objectification of supporters of a given idea, and for the selfisator (exponent, leader) it serves as a tool for building their position, and maintaining their influence and leadership [17, p. 345]. The human factor and reliance on human nature play an essential role here. Ourfisation of security is the realization of the dominance of the propagator's view of a given phenomenon as a security threat over their objectified supporters. The strength of the character of the leader and mono-causative political decisions, reflected in the manner of exercising power, mean that later the leader no longer has to lend credence to the severity and possible outcomes of a threat to maintain the conviction that it is real. They only need to limit the possibility of obtaining knowledge about a given problem, so that the facts are perceived as unreliable and presented as a tool for combating unjustified views perpetuated by the ourfisation of security.

In countries with underdeveloped democratic systems or

uzasadnienia przez zwolenników danego poglądu w społeczeństwie, możemy nazwać selfizacją i ourfizacją bezpieczeństwa¹¹.

W zjawisku selfizacji bezpieczeństwa istotna jest jednostka i jej punkt widzenia na dany problem, który w procesie postrzegania i traktowania go jako zagrożenia nie podlega merytorycznej weryfikacji, ale jedynie przedstawianiu jednostronnej i subiektywnej oceny przez osobę głoszącą dane poglądy oraz jej zwolenników. Kształtowanie i wskazywanie zagrożeń bezpieczeństwa w procesie selfizacji bezpieczeństwa jest zaprzeczeniem obiektywnego jego pojmowania. Selfizacja bezpieczeństwa ma prowadzić głównie do upowszechnienia danego subiektywnego poglądu, a nie rzeczywistej oceny zagrożeń czy też likwidowania przyczyn i korzeni wskazywanego zagrożenia bezpieczeństwa. Ma być usprawiedliwieniem do podejmowanych działań – w tym również prowadzących do restryktyzacji dotychczas obowiązującego prawa, tworzenia nowych podmiotów odpowiedzialnych za zapewnianie bezpieczeństwa bądź nadawania szerszych niż racjonalnie uzasadnionych uprawnień kontrolnych i operacyjnych poszczególnym podmiotom, w tym m.in. służbom specjalnym.

Utrzymywanie przeświadczenia o realnym zagrożeniu danym zjawiskiem, rozwojem sytuacji czy też następującymi po nim zdarzeniami ma na celu uzyskiwanie jak największej liczby zwolenników takiego podejścia, co w konsekwencji prowadzi do pełnego bezkrytycznego utożsamienia się z danym poglądem i przejścia selfizacji bezpieczeństwa w zjawisko ourfizacji bezpieczeństwa. Następuje supremacja subiektywnego pojmowania bezpieczeństwa i zagrożeń mająca na celu kreowanie rzeczywistości na podstawie jedynie własnej interpretacji zjawisk. Nie ma tutaj znaczenia, czy zjawisko/sytuacja jest obiektywnie czy subiektywnie oceniane. Nie chodzi również w żadnym wypadku o merytoryczne uzasadnienie działań, ale o torowanie poglądów i szukanie jak największej liczby zwolenników popierających takie formy sprawowania władzy.

Oba te zjawiska mają na celu supremację danego poglądu i wykorzystanie go do realizacji założonych celów. Jednocześnie osoby popierające pogląd o realności i wadze danego zagrożenia oraz zwolennicy propagatora danej idei są tylko jego swoistymi narzędziami, zatracają swoją podmiotowość. Nie są oni potrzebni, aby realnie przeciwstawić się danemu zagrożeniu. Są niezbędni do realizowania głoszonych przez propagatora wizji i upowszechniania poglądów. Zjawisko ourfizacji bezpieczeństwa prowadzi do uprzedmiotowienia zwolenników danej idei, a podmiotowi selfizacji (propagatorowi, przywódcy) służy jako narzędzie do budowania swojej pozycji, utrzymywania swoich wpływów i przywództwa [17, s. 345]. Czynniki ludzki i bazowanie na naturze ludzkiej pełnią tutaj zasadniczą rolę. Ourfizacja bezpieczeństwa jest urzeczywistnieniem dominacji propagatora odbierania danego zjawiska jako zagrożenia bezpieczeństwa, nad jego uprzedmiotowionymi zwolennikami. Siła charakteru przywódcy i mono-sprawcze decyzje polityczne, przenoszone na sposób sprawowania władzy powodują, że z czasem utrzymywanie przeświadczenia o realnym zagrożeniu nie wymaga już nawet uwiarygodnienia poglądów o jego potencjale i skutkach. Wymaga tylko ograniczenia możliwości uzyskiwania wiedzy o danym problemie, aby fakty były odbierane jako niewiarygodne i przedstawiane jako narzędzia zwalczania niczym nie uzasadnionych poglądów utrwalonych przez ourfizację bezpieczeństwa.

¹¹ Both terms 'selfisation' and 'ourfisation' of safety are proposed by the author.

¹¹ Oba terminy selfizacja i ourfizacja bezpieczeństwa proponowane są przez autora.

shaken by internal conflicts, especially ones with a political, economic or social basis, the selfisation and ourfisation of security and its threats, can be very dangerous. They are a tool of division. They can be used to manipulate society or hold or seize power.

It should be emphasized here how dangerous shaping public awareness is, not only for local communities or citizens of individual countries, but also for the processes of the peaceful coexistence of states (hatred towards strangers, national minorities, emigrants, other cultures, etc.). These processes lead to antagonisms, hostility in society, and nationalisms. They basically become the dogma of one of the parties. They turn into populism and do not accept rational, objective arguments.

Considering that the basis of the selfisation and ourfisation of security, the terms proposed by the author, is the psychological phenomenon of selfism¹², it is important to bear in mind that selfism, if transferred to politics, can have very serious effects on the functioning of states, democratic freedoms and liberties, and lead to authoritarian systems. According to Paul C. Vitz, one should remember "how selfism usually ends: 'I' as a subject, frantically trying to gain control over other – objects – to develop further as a subject. As more and more people achieve 'higher consciousness', or 'free themselves' from objectivity and assume the role of the subject, competition increases more and more. Life becomes a game in which there are only two possibilities – win or lose, sadism or masochism. What's more, the new role of the subject is connected with the unbearable memory of being an object in the past. This reinforces, along with the fear that this situation may recur in the future, the need to be the dominant entity" [18, p. 183].

Selfisation of threats and security can lead to the takeover and subordination of an increasing number of state institutions, because without their dependence, you cannot propagate and implement ideas and, as a consequence, control the state. If we add to this political conditions and mechanisms of exercising power, then the creation of reality, building a vision of security threats on the subjective feelings and convictions of the individual can lead to the revival of authoritarianism and become a sore point, leading to many negative phenomena in policies aimed at ensuring internal external and security in individual countries.

Media manipulation is a very important element that fits with the mechanisms of selfisation and significantly facilitates the dissemination of the view of one's selfisator among the society. The media as well as controlled propaganda and propagation of ideas are basically necessary in the process of moving from selfisation to ourfisation of views on security and creating views about the harmfulness, or negative attitude of some society to change, fuelling fears and even building hostility towards others, e.g. migrants.

Selected media manipulation methods are presented in Table 1.

Selfizacja i ourfizacja bezpieczeństwa i jego zagrożeń, w państwach o nie w pełni ukształtowanych systemach demokratycznych, czy też wstrząsanych konfliktami wewnętrznymi – zwłaszcza o podłożu politycznym, ekonomicznym i społecznym – mogą być bardzo niebezpieczne. Są bowiem narzędziem podziałów. Mogą służyć manipulowaniu społeczeństwem, utrzymywaniu czy też przejmowaniu władzy.

Podkreślić tutaj należy bardzo groźny skutek błędnego kształtowania świadomości społeczeństwa, nie tylko dla społeczności lokalnych, czy też mieszkańców poszczególnych krajów, ale również dla procesów pokojowego współistnienia państw (nienawiść do obcych, mniejszości narodowych, emigrantów, innych kultur, itp.). Procesy te prowadzą do antagonizmów, wrogości w społeczeństwie i nacjonalizmów. Stają się w zasadzie dogmatem jednej ze stron. Przechodzą w populizm i nie przyjmują racjonalnych, obiektywnych argumentów.

Biorąc pod uwagę, że u podłoża zaproponowanych przez autora terminów – selfizacja i ourfizacja bezpieczeństwa – leży psychologiczne zjawisko selfizmu¹², należy pamiętać, że selfizm przeniesiony do polityki może mieć bardzo poważne skutki dla funkcjonowania państw, wolności i swobód demokratycznych, dążenia do systemów autorytarnych. Jak twierdzi Paul C. Vitz, należy bowiem pamiętać, „czym kończy się zazwyczaj selfizm «ja»” jako podmiot, gorączkowo próbuje uzyskać kontrolę nad innymi – przedmiotami – aby rozwijać się dalej jako podmiot. W miarę jak coraz więcej ludzi uzyskuje «wyższą świadomość», czyli «wyzwała się» od przedmiotowości i przyjmuje rolę podmiotu, coraz bardziej nasila się współzawodnictwo. Życie staje się grą, w której są tylko dwie możliwości – wygrana lub przegrana, sadyzm lub masochizm. Co więcej, nowa rola podmiotu łączy się z trudną do zniesienia pamięcią bycia w przeszłości wykorzystywanym przedmiotem. Potęguje to, wraz z obawą, że taka sytuacja może się powtórzyć w przyszłości, potrzebę bycia dominującym podmiotem” [18, s. 183].

Selfizacja zagrożeń i bezpieczeństwa może prowadzić do przemowienia i podporządkowania coraz to większej liczby instytucji państwowych, bowiem bez ich uzależnienia nie można propagować i wdrażać idei, a w konsekwencji sterować państwem. Jeżeli dodamy do tego uwarunkowania polityczne i mechanizmy sprawowania władzy, to kreowanie rzeczywistości, budowanie wizji zagrożeń bezpieczeństwa na subiektywnych odczuciach i przeświadczeniach jednostki może prowadzić do odradzania się autorytaryzmów i stawać się punktami zapalnymi wielu negatywnych zjawisk w polityce, która co do zasady ma na celu zapewnianie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego poszczególnych państw.

Bardzo istotnym elementem wpisującym się w mechanizmy selfizacji i znacznie ułatwiającym upowszechnianie poglądu własnego selfera wśród społeczeństwa, jest manipulacja mediami. Media oraz sterowana propaganda i propagowanie danych idei są niezbędne w procesie przechodzenia od selfizacji do ourfizacji poglądów na temat bezpieczeństwa oraz kreowania poglądów o szkodliwości, czy też negatywnego nastawienia części społeczeństwa do zmian, podsycania obaw, a nawet budowania wrogości do innych (np. migrantów).

Wybrane metody manipulacji za pośrednictwem mediów przedstawia tabela 1.

¹² Selfism – ideologia assuming the supremacy of the human "I" as a self-worship cult constituting a substitute for religiosity [18, p. 193].

¹² Selfizm – ideologia zakładająca supremację ludzkiego „ja” jako kult samouwieblenia stanowiący substytut religijności [18, s. 193].

Table 1. Selected methods of manipulating the society through the media
Tabela 1. Wybrane metody manipulowania społeczeństwem za pośrednictwem mediów

No./ Lp.	The method/Metoda	Procedure/Sposób postępowania
1.	Gatekeeping / Filtrowanie/selekcja dostępu informacji	<ul style="list-style-type: none"> – choosing information to be provided via the media / – wybieranie informacji, które zostaną przekazane za pomocą mediów
2.	Framing / Ramowanie/ramkowanie informacji	<ul style="list-style-type: none"> – media programming of thinking and interpreting information by selecting and strengthening some elements while ignoring other relevant elements and providing recipients with guidelines regarding moral and cause-and-effect assessment, interpretation of the event and the solution / – programowanie przez media myślenia i interpretowania informacji poprzez wybieranie i wzmacnianie niektórych elementów przy pomijaniu innych istotnych oraz dostarczanie odbiorcom wskazówek dotyczących oceny moralnej, przyczynowo-skutkowej, interpretowania zdarzenia oraz sposobu rozwiązania
3.	Agenda-setting / Teoria porządku dziennego	<ul style="list-style-type: none"> – directing recipients and focusing their attention on selected events, arranged according to the adopted criterion of importance, and ignoring other events. The recipient of the information is to consider these as important / – ukierunkowywanie odbiorców i koncentrowanie ich uwagi na wybranych, ustawionych według przyjętego kryterium ważności zdarzeniach i ignorowanie innych zdarzeń. Odbiorca informacji ma uznać je jako ważne
4.	Referring to national sentiments, including: man (Latin <i>argumentum ad hominem</i> *); people's tastes (Latin <i>argumentum ad populum</i>) / Odwoływanie się do argumentów narodowościowych, w tym do: człowieka (łac. <i>argumentum ad hominem</i> *); upodobań ludu (łac. <i>argumentum ad populum</i>)	<ul style="list-style-type: none"> – challenging the arguments raised by one of the parties by pointing to national interests, national origins, national pride, fear of foreigners, as well as citing arguments recognized by the opponent <i>argumentum ad hominem</i> and <i>argumentum ad populum</i> – basing on national egoism, prejudice, dislike of specific social groups, referring to the alleged expectations of society, using emotions and skipping important things / – podważanie argumentów podnoszonych przez jedną ze stron poprzez wskazywanie narodowych interesów, zaszłości narodowych, dumy narodowej, strachu wobec obcokrajowców, a także powoływanie się na argumenty uznawane przez oponenta <i>argumentum ad hominem</i> i do upodobań ludu (łac. <i>argumentum ad populum</i>) – bazowanie na egoizmach narodowych, uprzedzeniach, niechęciach do danych grup społecznych, odwoływanie się do rzekomych oczekiwań społeczeństwa, pozamerytoryczne bazowanie na emocjach i pomijanie rzeczy istotnych
5.	Phenomenon / Fenomen	<ul style="list-style-type: none"> – diverting public attention from important matters, by means of issues presented in the media as front-page news, bringing media events, rather than real actual problems, to the forefront / – odwracanie uwagi społeczeństwa od spraw istotnych za pomocą kwestii przedstawianych w mediach jako wiadomości nr 1, wysuwanie na pierwszy plan wydarzeń medialnych, a nie rzeczywistych właściwych problemów
6.	Using semantics / Wykorzystywanie semantyki	<ul style="list-style-type: none"> – use of nice phrases instead of terms specific to a given field of knowledge / – stosowanie przyjemnie brzmiących dla ucha sformułowań zamiast terminów właściwych danej dziedzinie wiedzy
7.	Misleading / Wprowadzania w błąd	<ul style="list-style-type: none"> – introducing false issues to information provided by opponents or linking them with false associations / – wprowadzanie nieprawdziwych zagadnień do informacji przekazywanych przez oponentów lub powiązywanie ich z nieprawdziwymi skojarzeniami
8.	Evoking fear / Wywoływania strachu	<ul style="list-style-type: none"> – creating links between the proposed actions of one of the parties and shocking (tragic) issues or deprivation of existing privileges or profits / – tworzenie powiązań między proponowanymi działaniami jednej ze stron a zagadnieniami wstrząsającymi (tragicznymi) lub pozbawiającymi dotychczasowych przywilejów lub profitów

No./ Lp.	The method/Metoda	Procedure/Sposób postępowania
9.	Creating panic / Wywoływanie paniki	<p>– focusing on presenting reality in such a way as to shape the perception of a given situation as dangerous, possibly having dire consequences for the state and citizens. Of course, what is significant here is not the objective existence of the threat, but its exaggeration and overstatement, only to cause panic among citizens and influence their political views. Panic is based on the use of fear by controlling the information provided to create the belief in society that if something is done, or not done, something terrible will happen – the method is about creating a false view and depiction of reality/</p> <p>– skupianie się na takim przedstawianiu rzeczywistości, aby odpowiednio ukształtować postrzeganie danej sytuacji jako niebezpiecznej, grożącej poważnymi skutkami dla państwa i obywateli. Oczywiście nie będzie tu istotne obiektywne istnienie zagrożenia, lecz jego wyolbrzymianie i wzmacnianie, tylko po to, aby wywołać panikę u obywateli i wpłynąć na ich poglądy polityczne. Wywoływanie paniki opiera się na wykorzystaniu strachu, poprzez takie sterowanie dostarczaną informacją, aby w społeczeństwie wytworzyć przekonanie, że jeśli coś zostanie lub nie zostanie zrobione, wydarzy się coś strasznego – metoda polega na tworzeniu fałszywego podglądu i obrazu rzeczywistości</p>
10.	Demonising an opponent / Demonizowanie przeciwnika	<p>– all opposing views are considered unacceptable, contradicting the views of a given social group, put on par with those of generally unacceptable groups (e.g. those who do not support government policy are treated as an enemy, unworthy of being called a citizen of a given country, serving another country, or professing political views that should be condemned) /</p> <p>– wszelkie poglądy przeciwne uznawane są za nieakceptowalne i niemożliwe do przyjęcia, stojące w sprzeczności z poglądami danej grupy społecznej, stawiane na równi z poglądami grup powszechnie nieakceptowanych (np. kto nie popiera polityki rządu traktowany jest jako wróg, niegodny nazywania obywatelem danego kraju, przypisuje mu się służenie innemu krajowi, bądź wyznawanie poglądów politycznych wymagających potępienia)</p>
11.	Fake news / Wykorzystywanie fałszywych wiadomości	<p>– false, sensational news (catchy headlines) disseminated by the media to mislead for political or financial gain or prestige /</p> <p>– rozpowszechniane przez media wiadomości nieprawdziwe, sensacyjne (chwytliwe nagłówki) z intencją wprowadzenia w błąd w celu osiągnięcia korzyści politycznych, finansowych, prestiżowych</p>

* Another method referring to the human being is argumentum ad persona – in which one of the parties departs from the substantive argumentation of its own reasons and concentrates on describing the characteristics (actual and alleged) of the other party – even insulting opponents of the discussion in order to upset them. Focusing on maximally suggesting to the recipients of information that they have wrong and false views. / Metodą odwoływania się do człowieka jest również argumentum ad persona – w której jedna ze stron odchodzi od merytorycznego argumentowania swoich racji, a skupia się na pozamerytorycznym opisywaniu cech (faktycznych i rzekomych) drugiej strony – nawet obrażając przeciwników dyskusji, aby wyprowadzić ich z równowagi. Skupiając się na tym, aby maksymalnie zasugerować odbiorcom informacji, że mają oni błędne i fałszywe poglądy.

Source: Own elaboration – based on information contained in [19, p. 49–50]; [20, p. 311–312]; [21, p. 321–322]; [22, pp. 312–319, 373–378, 449, 502–503]; [23, p. 27–29; 24].

Źródło: Opracowanie własne – na podstawie informacji zawartych w [19, s. 49–50]; [20, s.311–312]; [21, s. 321–322]; [22, s. 312–319, 373–378, 449, 502–503]; [23, s. 27–29; 24].

Selfisation of security, supported by media manipulation and excessive and unjustified securitisation¹³ [25, p. 28], in the activities of the state may lead to both negative development of relations between individual states (e.g. any actions taken by one state to increase security, including e.g. development of its defence potential, or creating an alliance, may be perceived by other states as hostile and threatening their security), and splits within individual states. Both areas of the security problem, interpretation and response, are important in this respect [2, p. 110]. The development of incorrectly understood trends in each of these areas may result in a conflict situation that can lead to an entire spectrum of negative events, ranging from political disputes, antagonisms between individual groups within the

Selfizacja bezpieczeństwa wspierana manipulacją mediami oraz nadmierną i nieuzasadnioną sekurytyzacją¹³ [25, s. 28] w działaniach państwa, prowadzić może zarówno do negatywnego rozwoju relacji między poszczególnymi państwami (np.: dowolne działania podjęte na rzecz wzrostu bezpieczeństwa przez jedno państwo, w tym np. rozbudowa potencjału obronnego, zawarcie sojuszu, może zostać odebrane przez inne państwa jako działania wrogie i zagrażające jego bezpieczeństwu), jak i do podziałów wewnątrz poszczególnych państw. Istotne w tym względzie są oba obszary problemu bezpieczeństwa: interpretacji i odpowiedzi [2, s. 110]. Rozwój niewłaściwie rozumianych tendencji w każdym z tych obszarów może skutkować sytuacją konfliktową, która może doprowadzić do całego spectrum negatywnych

¹³ The theory of securitisation – is based on the assumption that the goal of building security can be any sphere of the state's functioning, if it is considered important for security and that any actions, sometimes even unlawful, can be undertaken to ensure security – the end justifies the means. Therefore, the role of subjective perception and belief that threats are socially constructed is important here [25, p. 28].

¹³ Teoria sekurytyzacji – opiera się na założeniu, że celem budowy bezpieczeństwa może być dowolna sfera funkcjonowania państwa, jeśli tylko zostanie uznana za istotną dla bezpieczeństwa oraz że dla jego zapewnienia można podejmować wszystkie niekiedy nawet pozaprawne działania – cel uświęca środki. Istotna jest tu więc rola subiektywnej percepcji i przekonania, że zagrożenia są niejako konstruowane społecznie [25, s. 28].

population, the use of violence within a given local community, riots and unrest in individual regions of the country, to various forms of violence, including armed violence.

We see, therefore, that in terms of understanding, by individuals, local communities, political parties and administrative authorities, of security in general and of internal security specifically, there are challenges at various times and with varying intensity, which, regardless of whether they have local character, and whether they result from international conditions, will have a significant impact not only on the development of social relations within a given state and its internal policy, but also on international relations.

Summary

Determinants of ensuring security, a dynamic security environment in the close and distant environment of individual countries mean not only that the current trends in approaching external and internal security (externalisation of security and threats, intermestic security, security securitisation) are consolidated, but we can also indicate new areas of security creation and perception (exteriorisation of security, selfisation and ourfisation of security) that require not only in-depth analysis, but also a wide-ranging discussion.

The phenomenon of interconnectedness of external and internal issues in ensuring security, and thus the increasing spectrum of threats, result in the fact that they are increasingly difficult to measure and monitor.

At the same time, we see that the external and internal policies of some (not only European) countries are starting to be increasingly based not only on the fundamental pillars of security (political, economic, military, social, ecological) but also on national identity, cultural issues, racial intolerance and hostility to all strangers, and disparaging and different understanding of migration policy.

Some government policies demonstrate the perception of security through regional and local communities, pioneered as a result of media influence, sometimes using this to tighten the measures taken.

This leads to aggression towards people who use other languages or have a different skin colour. Arousing, maintaining and even fuelling a sense of uncertainty results in treating these events as threatening the security and public order, and even the internal order of the state. At the same time, such manipulation causes that unnecessary anxiety and artificially created fear in society changes the perception of security in general and personal security in particular. This fuels concerns for personal safety, and reduces the pressure to meet your other needs. Giving priority to the necessity of eliminating the created threats to internal security, some members of society accept that their rights and freedoms are being increasingly limited and infringed upon, while the powers of the institutions and bodies responsible for enforcing them are increasing.

Europe's experiences related to the revival of far-right parties and groups warrant a redefinition and interpretation of

zdarzeń – począwszy od sporów politycznych, antagonizmów pomiędzy poszczególnymi grupami ludności wykorzystania przemocy wewnątrz danej społeczności lokalnej, rozruchów i zamieszek w poszczególnych regionach kraju na różnych form przemocy – w tym przemocy zbrojnej – skończywszy.

Widzimy zatem, że w zakresie pojmowania przez jednostki, społeczności lokalne, partie polityczne oraz władze administracyjne bezpieczeństwa w ogóle, a bezpieczeństwa wewnętrznego w szczególności, pojawiają się w różnych okresach i z różną intensywnością wyzwania, które – bez względu na to czy mają lokalny charakter, czy wynikają z uwarunkowań międzynarodowych – będą wpływały na nie tylko rozwój relacji społecznych wewnątrz danego państwa oraz jego politykę wewnętrzną, ale również stosunków międzynarodowych.

Podsumowanie

Uwarunkowania zapewniania bezpieczeństwa, dynamiczne środowisko bezpieczeństwa w bliższym i dalszym otoczeniu poszczególnych państw powodują nie tylko utrwalenie się dotychczasowych trendów w pojmowaniu bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego (eksternalizacja bezpieczeństwa i zagrożeń, *intermestic security*, sekurytyzacja bezpieczeństwa). Możemy również wskazać nowe obszary jego kreowania i postrzegania (eksterioryzacja bezpieczeństwa, selfizacja i ourfizacja bezpieczeństwa), które wymagają pogłębionej analizy oraz merytorycznej dyskusji.

Zjawiska przenikania się spraw zewnętrznych i wewnętrznych w zapewnianiu bezpieczeństwa (a tym samym zwiększające się spektrum zagrożeń) skutkują tym, że coraz trudniej je zmierzyć i monitorować.

Jednocześnie widzimy, że polityka zewnątrz i wewnątrz części państw (nie tylko europejskich) zaczyna coraz mocniej opierać nie tylko na zasadniczych filarach bezpieczeństwa (politycznym, ekonomicznym, militarnym, społecznym, ekologicznym), ale również na kwestiach narodowościowych, kulturowych, nietolerancji rasowej czy też wrogości do wszelkich obcych i deprecjonowaniu oraz odmiennym zrozumieniu polityki migracyjnej.

W polityce rządów niektórych państw uzewnętrznia się, a niekiedy wykorzystuje do zaostrzenia podejmowanych środków zaradczych, torowane wskutek oddziaływania mediów postrzeganie bezpieczeństwa przez społeczności regionalne i lokalne.

Prowadzi to do agresji wobec osób posługujących się innymi językami, czy posiadających inny kolor skóry. Wzbudzanie, podtrzymywanie, a nawet podsycanie poczucia niepewności skutkuje traktowaniem tych zdarzeń jako zagrażających bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu, a nawet wewnętrznemu państwa. Jednocześnie manipulacja taka powoduje, że sztucznie wywoływany strach w społeczeństwie zmienia postrzeganie bezpieczeństwa w ogóle, a bezpieczeństwa osobistego w szczególności. Pojawia się troska o bezpieczeństwo osobiste, a zmniejszają się naciski na konieczność zaspokajania swoich innych potrzeb. Stawiając konieczność eliminacji wykreowanych zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego na pierwszy plan, część społeczeństwa akceptuje coraz szersze ograniczanie i ingerowanie w prawa i wolności oraz zwiększanie uprawnień instytucji oraz organów odpowiedzialnych za ich zapewnianie.

Daniel Frey's model in terms of the coexistence of subjective and objective approaches to security – and especially of the state of obsession. According to Frey's model, we are dealing with the state of obsession when insignificant threats are perceived as serious. In his interpretation of the subjective and objective understanding of security and relationships that may occur due to the misperception of the state and process of security, he considered the objectively justified occurrence of a state of minor threat.

Now, to that interpretation of the model we must also add the imaginary threats created by the leaders of some political parties or even social processes described by the media, which, although they are natural processes of the coexistence of societies, are presented as threats that take on very serious proportions. An example of this can be migration, on the basis of which phobias and a subjective sense of threat are built in some members of society. A similar view, although referring to the issue of an unreasonable increase in defence potential and building a police state, is expressed by Marek Kulisz, who believes that propaganda based on the feeling of obsession will often have social acceptance [26, p. 144].

A negative phenomenon in the process of misunderstanding the provision of external and internal security is controlling society's views, especially their pushing through political aggression, including cultural bias into political mechanisms (prejudice against other nationalities turning into nationalist hatred). Of course, the problem cannot be relativised, especially when organized crime groups use illegal emigration as a source of continuous income, and people deciding to be illegally smuggled, e.g. to European Union countries, are exposed to terrible danger and can lose their lives on their way to the country they would like to get in.

Political instrumentalisation, creating a climate of consent for the language of aggression lead directly to a spiral of aggression in society and to the subsequent stages of authoritarianisation in the exercise of power by politicians who, in the name of impressing their superiors and supporters, are increasingly crossing and breaking barriers of a civilised debate.

Countries that tolerate nationalism and fundamentalism in their policies, and at the same time have and emphasize their aspirations of being full members of the international community, must be aware that they will be under the pressure from international organizations seeking to persuade them, or to force reforms of their internal and external policies in accordance with universal international law. At the same time, it is widely understood that such pressures cannot be exerted at the expense of national or religious sentiments of either party, since the effects of such pressures would probably be counterproductive [8, p. 38]. We can cite here the words of Tadeusz Kisielewski "None of the pillars of democracy – free elections, protection of minority rights or observance of human rights – does seem to compromise the constitutive values of any national non-European culture; only fundamentalist attitudes may be at risk" [27, p. 41].

Doświadczenia Europy w zakresie odradzania się skrajnie prawicowych partii i ugrupowań upoważniają do swoistej redefinicji i interpretacji modelu Daniela Frey'a w obszarze współistnienia subiektywnego i obiektywnego pojmowania bezpieczeństwa – a zwłaszcza stanu obsesji. Zgodnie z modelem Frey'a o stanie obsesji mówimy w sytuacji, gdy nieznaczne zagrożenia postrzegane są jako duże. W swoim interpretowaniu subiektywnego i obiektywnego pojmowania bezpieczeństwa i relacji, jakie mogą zachodzić w misperpcji stanu i procesu bezpieczeństwa, przyjął on pod rozważania obiektywnie uzasadnione występowanie stanu nieznacznego zagrożenia.

Obecnie do interpretacji modelu musimy dodać również kreowane przez liderów niektórych partii politycznych wyimaginowane zagrożenia lub wręcz wskazywane w mediach procesy społeczne, które – jakkolwiek są naturalnym procesem współistnienia społeczeństw – przedstawiane są jako zagrożenie, które przybiera bardzo poważne rozmiary. Przykładem może być zjawisko migracji, na bazie którego buduje się w części społeczeństwa fobie i subiektywne poczucie zagrożenia. Podobny pogląd (co prawda odnosząc się do kwestii nieuzasadnionego wzrostu potencjału obronnego i budowania państwa policyjnego) wyraża Marek Kulisz, który uważa, że działania propagandowe oparte na odczuciu obsesji często będą posiadały społeczną akceptację [26, s. 144].

Negatywnym zjawiskiem w procesie źle rozumianego zapewniania bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego jest sterowanie poglądami społeczeństwa, zwłaszcza ich torowanie przez agresję polityczną, włączanie do mechanizmów uprawiania polityki bazy kulturowej (uprzedzeń do innych narodowości przechodzących w nacjonalistyczną nienawiść). Oczywiście nie można relatywizować problemu, zwłaszcza gdy zorganizowane grupy przestępcze z nielegalnej emigracji zrobiły sobie źródło nieustającego dochodu, a osoby decydujące się na nielegalny przerzut np. do państw Unii Europejskiej tracą życie w drodze do kraju, do którego chciałyby się dostać.

Polityczna instrumentalizacja, tworzenie klimatu przyzwolenia dla języka agresji w prostej linii prowadzą do spirali agresji w społeczeństwie oraz do kolejnych etapów autorytaryzacji sprawowania władzy przez polityków, którzy w imię zrobienia wrażenia na swoich przełożonych i poplecznikach coraz częściej przekraczają bariery cywilizowanej debaty.

Państwa tolerujące w swojej polityce nacjonalizm i fundamentalizm, a zarazem mające i podkreślające swoje aspiracje do bycia pełnoprawnym członkiem społeczności międzynarodowej muszą zdawać sobie sprawę, że znajdują się pod presją organizacji międzynarodowych, które będą dążyć do nakłonienia ich do zreformowania polityki wewnętrznej i zewnętrznej w kierunku zgodnym z powszechnym prawem międzynarodowym. Jednocześnie zrozumiałe jest, że to oddziaływanie nie może być prowadzone kosztem uczuć narodowych czy religijnych którejkolwiek ze stron, ponieważ skutki takiego oddziaływania prawdopodobnie byłyby odwrotne do zakładanych [8, s. 38]. Powtórzyć tutaj można za Tadeuszem Kisielewskim: „Żaden bowiem z filarów demokracji – wolne wybory, ochrona praw mniejszości oraz przestrzeganie praw człowieka jako jednostki – nie wydaje się godzić w konstytucyjne wartości jakiegokolwiek narodowej kultury pozaeuropejskiej; zagrożone mogą być jedynie fundamentalistyczne postawy” [27, s. 41].

Conclusions

The presented mechanisms and phenomena: externalisation and exteriorisation of security and threats, intermestic security, securitisation (desecuritisation), and selfisation and ourfisation of threats and security, show that security is still a phenomenon characterised by extraordinary complexity due to its multidimensional and multifaceted nature. The importance of its understanding in functional and axiological terms is growing to the detriment of geographical, ideological and even institutional approaches, making the study of the security a constant necessity.

We can see, therefore, that historical development presents us with new security problems, resulting, among others, from scientific and technical advancement, social changes, dynamics of international relations, natural causes, and interpretation of phenomena. "The field of security"¹⁴ [2, p. 201] in conditions of its globalization shows high and even growing complexity. At the same time, the growing number of private, non-governmental and non-state entities whose activities may indirectly contribute to the elimination of sources of security threats leads to security exteriorisation, and thus to analysing an increasing number of factors affecting security.

Security discourses should clearly indicate that they may, as a result of using the specific language, lead to the excessive securitisation of certain social phenomena (e.g. linking migration with terrorism, or with epidemiological threats, or cultural and moral destabilization), rather than to their de-securitisation. Power elites, through their populism, reduce e.g. social acceptance for newcomers. By presenting their point of view in the process of selfisation of threats and security, they can and do create a false depiction of events.

In the processes of testing security and threats, it should be borne in mind that these phenomena can be consciously used by politicians. Stoking up a sense of threat and creating a psychosis of fear, accepting an increase in aggression or a division of society based on a dislike of, or even hatred for, specific social groups can justify the need to create a new law giving further powers to control society and mobilize the electorate during the election period.

Selfisation and ourfisation of security are phenomena that will often be preceded by securitisation. Selfisation of security can be a tool to control society and justify the need to take subjective actions to ensure security indicated by the leaders of political parties. Or to create opponents, or stigmatise attitudes and recognise by those in power actions that oppose such an understanding of things as hostile and detrimental to the system of exercising power.

The fair use of media can minimize negative impacts on the sense of security and views of society, as well as counteracting panic and creating conditions for understanding and the need for

¹⁴ According to the concept of Pierre Bourdieu's habitus, "Field means a social space within which security actors tighten relationships between themselves, creating a comprehensive network of inequality, power and prosperity relationships, and as a consequence the distinction between what is inside and what is outside is blurred." ... "Speaking and writing about a given issue in terms of security integrates heterogeneous phenomena such as migration, religious fundamentalism, drugs and the European internal market into one whole, defined by the field of security" [2, p. 201].

Wnioski

Przedstawione mechanizmy oraz zjawiska: eksternalizacji i eksteriorizacji bezpieczeństwa i zagrożeń, *intermestic security*, sekurytyzacji (desekurytyzacji), selfizacji i ourfizacji zagrożeń i bezpieczeństwa pokazują, że bezpieczeństwo wciąż jest fenomenem, cechującym się niezwykłą złożonością w postaci swej wielowymiarowości, wielopłaszczyznowości i wieloaspektowości. Wzrasta znaczenie jego pojmowania w ujęciach funkcjonalnym i aksjologicznym, kosztem dominujących dotychczas ujęć: geograficznego, ideologicznego czy nawet instytucjonalnego, powodując, że kontynuowanie badania fenomenu bezpieczeństwa jest koniecznością.

Widzimy zatem, że rozwój dziejowy stawia nas przed kolejnymi problemami bezpieczeństwa, wynikającymi m.in. z postępu naukowo-technicznego, przemian społecznych, dynamiki stosunków międzynarodowych, czy też z przyczyn naturalnych oraz interpretacji zjawisk. „Pole bezpieczeństwa”¹⁴ [2, s. 201] w warunkach jego globalizacji wykazuje się wysoką i wręcz rosnącą złożonością. Jednocześnie zwiększająca się liczba podmiotów prywatnych, pozarządowych i pozapaństwowych, których działalność może pośrednio przyczyniać się do eliminowania źródeł powstawania zagrożeń bezpieczeństwa prowadzi do jego eksteriorizacji, a tym samym analizowania coraz większej liczby czynników oddziałujących na bezpieczeństwo.

Dyskursy o bezpieczeństwie jasno i wyraźnie powinny wskazywać, że mogą one, wskutek używania języka wypowiedzi, prowadzić – zamiast do desekurytyzacji niektórych zjawisk społecznych (np. łączenie migracji z terroryzmem, czy też z zagrożeniami epidemiologicznymi lub destabilizacją kulturowo-obyczajową) – do ich nadmiernej sekurytyzacji. Elity władzy poprzez swój populizm obniżają np. społeczną akceptację dla przybyszów z zewnątrz. Przedstawiając swój punkt widzenia w procesie selfizacji zagrożeń i bezpieczeństwa, tworzą nieprawdziwy obraz zdarzeń.

W procesach badania bezpieczeństwa i zagrożeń należy mieć na uwadze, że zjawiska te mogą być świadomie wykorzystywane przez polityków. Podsycanie poczucia zagrożenia i kreowanie psychozy strachu, akceptowanie wzrostu agresji czy też podziału społeczeństwa opartego na niechęci, a nawet nienawiści do określonych grup społecznych, mogą służyć usprawiedliwianiu i uzasadnieniu konieczności tworzenia nowego prawa, dającego kolejne uprawnienia do kontrolowania społeczeństwa, mobilizacji elektoratu w okresie wyborów.

Selfizację i ourfizację bezpieczeństwa bardzo często poprzedzać będzie zjawisko sekurytyzacji. Selfizacja bezpieczeństwa może być swoistym narzędziem do sterowania społeczeństwem i usprawiedliwianiem konieczności podejmowania subiektywnych wskazanych przez przywódców partii politycznych działań w zakresie zapewniania bezpieczeństwa – kreowania przeciwnika, czy też piętnowania postaw i uznawania działań sprzeciwiających takiemu pojmowaniu rzeczy za wrogi i szkodzące systemowi sprawowania władzy.

¹⁴ Według koncepcji habitusu Pierre'a Bourdieu „Pole oznacza społeczną przestrzeń, w ramach której aktorzy bezpieczeństwa zacieśniają związki między sobą, tworząc kompleksową sieć relacji nierówności, władzy i dobrobytu, w konsekwencji zacierają się różnice między tym co wewnątrz, a tym co na zewnątrz.” ... „Mówienie i pisanie na temat danego zagadnienia w kategoriach bezpieczeństwa integruje heterogeniczne zjawiska, takie jak migracja, fundamentalizm religijny, narkotyki czy europejski rynek wewnętrzny w jedną całość, określaną polem bezpieczeństwa” [2, s. 201].

action to not only effectively counteract and eliminate threats, but also to participate in ensuring security. This participation will be particularly important not only at the local level, but also at the state and international levels, and will be manifested by the society's understanding of state policies across individual areas of ensuring security, and its readiness to accept difficulties in current life.

Manipulation of information using mass media and controlling the views of parts of society may serve completely different goals. It can be used to seize and maintain power, search for supporters of specific ideas by building a false, unjustified view and building a sense of danger in a part of the society of a given country (region), tighten legal regulations, or grant excessive surveillance powers to special services.

"This claim is also confirmed by the processes of ensuring internal security of states. All events destabilizing or potentially affecting the internal situation of one country will be widely commented by mass media around the world and will reach the public. Threats and their effects, depending on their presentation to the public, will either cause an understanding of human tragedies and positive attitudes to the need to join in the process of counteracting them, or negative and hostile attitudes to the need to help a given community, not only in its immediate environment, but in every corner of the world." [8, p. 40].

We can also quote here the words of the Polish 2018 Nobel Prize winner in literature Olga Tokarczuk, who in her acceptance speech, delivered on December 7, 2019 at the Exchange Hall of the Swedish Academy, said "The world is a fabric that we weave every day at great information looms (...). Today, the scope of work of these looms is huge – thanks to the Internet, almost anyone can participate in this process, responsibly or irresponsibly, with love or hatred, for good or evil, for life or for death. When this story changes – the world changes. In this sense, the world is made of words. The way we think about the world and – most importantly – the way we talk about it, is of great importance. Something that happens but is not told ceases to exist and dies. Historians know this very well, as do all sorts of politicians and tyrants. The one who has a yarn and is spinning it – rules." [28].

Knowledge of contemporary security conditions and their manipulation can be an excellent tool for controlling society, and especially its part rejecting objective assessments of social processes. Every threat indicated by the political elites (even an objective social process recognized as a threat to the security of citizens) will be a justified basis for them to take action.

Rzetelne wykorzystanie mediów może minimalizować negatywne oddziaływanie na poczucie bezpieczeństwa i poglądy społeczeństwa, przeciwdziałać panice i tworzyć warunki do zrozumienia i konieczności działania mającego eliminować zagrożenia oraz partycypować w zapewnianiu bezpieczeństwa. Partycypacja ta będzie szczególnie ważna na szczeblu państwowym i międzynarodowym, a przejawić się będzie zrozumieniem przez społeczeństwo polityki państwa w poszczególnych obszarach zapewniania bezpieczeństwa i gotowością do akceptacji trudnień w bieżącym życiu.

Zupełnie inne cele stawia sobie manipulacja informacją przy wykorzystaniu środków masowego przekazu i sterowanie poglądami części społeczeństwa. Może ona służyć przejmowaniu i utrzymywaniu władzy, szukaniu popleczników danych idei poprzez budowanie mylnego, niczym nieuzasadnionego poglądu i budowaniu poczucia zagrożenia u części społeczeństwa danego kraju (regionu), zaostrzaniu regulacji prawnych czy nadawaniu nadmiernych uprawnień inwigilacyjnych służbom specjalnym.

„Teza ta znajduje potwierdzenie również w procesach zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego państw. Wszelkie bowiem zdarzenia destabilizujące lub mogące wpływać negatywnie na sytuację wewnętrzną jednego państwa, będą szeroko komentowana przez środki masowego przekazu na całym świecie i docierać do społeczeństwa. Zagrożenia i ich skutki w zależności od ich przedstawienia społeczeństwu, będą powodować zrozumienie tragedii ludzkich i pozytywne nastawienie do konieczności włączenia się w proces przeciwdziałania im lub negatywne i wrogie nastawienie do konieczności udzielania pomocy danej społeczności, nie tylko w najbliższym otoczeniu, ale w każdym zakątku świata” [8, s. 40].

Przytoczyć w tym miejscu możemy również wypowiedź polskiej laureatki Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za 2018 r., Olgi Tokarczuk, która w swoim wykładzie noblowskim, wygłoszonym 7 grudnia 2019 w Sali Giełdy Akademii Szwedzkiej, stwierdziła „Świat jest tkaniną, którą przedziemy codziennie na wielkich krosnach informacji (...). Dziś zasięg pracy tych krosien jest ogromny – za sprawą Internetu prawie każdy może brać udział w tym procesie, odpowiedzialnie i nieodpowiedzialnie, z miłością i nienawiścią, ku dobru i złu, dla życia i dla śmierci. Kiedy zmienia się ta opowieść – zmienia się świat. W tym sensie świat jest złożony ze słów. Tak, jak myślimy o świecie i – co najważniejsze – jak o nim opowiadamy, ma więc olbrzymie znaczenie. Coś, co się wydarza, a nie zostaje opowiedziane, przestaje istnieć i umiera. Wiedzą o tym bardzo dobrze historycy, ale także (a może przede wszystkim) wszelkiej maści politycy i tyrani. Ten, kto ma i snuje opowieść rządu.” [28].

Znajomość współczesnych uwarunkowań bezpieczeństwa i manipulowanie nimi może być skutecznym narzędziem sterowania społeczeństwem, a zwłaszcza tą jej częścią odrzucającą obiektywne oceny zachodzących procesów społecznych. Każde bowiem wskazane przez elity polityczne zagrożenie (nawet obiektywny proces społeczny uznany za zagrożenie dla bezpieczeństwa obywateli) będzie dla nich uzasadnioną podstawą do podejmowania działań.

Literature / Literatura

- [1] Dudek A., Łoś-Nowak T., *Bezpieczeństwo państwa w środowisku międzynarodowym. Przewartościowania*, w: *Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa*, S. Dębski., B Górka-Winter (red.), PISM, Warszawa 2003.
- [2] Czaputowicz J., *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Współczesne koncepcje*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
- [3] Stańczyk J., *Istota współczesnego pojmowania bezpieczeństwa – zasadnicze tendencje*, w: *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego* 2010/2020, 5, 15–33, za: Buzan B., *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, Harvester Wheatsheaf, Hemel Hempstead 1991.
- [4] Pawlak K., *Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa jako narzędzie kształtowania bezpiecznej przestrzeni na przykładzie Miasta i Gminy Serock – praca magisterska – promotor dr inż. Tadeusz Kęsoń, SGSP, Warszawa 2020*, za: Stańczyk J., *Istota współczesnego pojmowania bezpieczeństwa – zasadnicze tendencje*, w: *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego* 2010/2011, 5, 15–33.
- [5] Mönar J., *The EU's Externalisation of Internal Security Objectives: Perspectives after Lisbon and Stockholm*, "The International Spectator" 2010, 45 (2), https://www.researchgate.net/publication/233434430_The_EU's_Externalisation_of_Internal_Security_Objectives_Perspectives_after_Lisbon_and_Stockholm [dostęp: 9 grudnia 2019], <https://doi.org/10.1080/03932721003790696>.
- [6] Pietraś M., *Istota i ewolucja międzynarodowych stosunków politycznych*, w: *Międzynarodowe stosunki polityczne*, M. Pietraś (red.), Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2006.
- [7] United Nations General Assembly Resolution 3314 (XXIX) – University of Minnesota, Human Right Library, <http://hrlibrary.umn.edu/instreet/GA-res3314.html> [dostęp: 13 września 2018].
- [8] Kęsoń T. J., *Intermestic security, eksternalizacja i eksteryoryzacja bezpieczeństwa a społeczne i psychologiczne przyczyny powstawania zagrożeń bezpieczeństwa – spojrzenie retrospektywne*, w: *Vademecum Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Społeczny wymiar bezpieczeństwa*, M.Z. Kulisz (red.), Oficyna wydawnicza PWSZ w Nysie 2019.
- [9] Kulisz M. Z., *Wyzwania procesu realizacji usług bezpieczeństwa państwa*, w: *„Zeszyty Naukowe WSFiP” nr 4*, J. Binda (red.), WSFiP, Bielsko-Biała 2014.
- [10] Sepczyńska D., *Praca i obywatelstwo w koncepcji prekariatu Guya Standinga*, w: *Etyka w współczesności, współczesność o etyce*, D. Sepczyńska, M. Jawor, A. Stoiński (red.), Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 2016.
- [11] *Słownik współczesnego języka polskiego*, Przegląd Reader's Digest, Warszawa 1998.
- [12] Misiuk A., *Administracja porządku i bezpieczeństwa publicznego. Zagadnienia prawno-ustrojowe*, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.
- [13] Pietraś M., *Transnarodowa przestrzeń społeczna*, <https://docer.pl/doc/508x> [dostęp: 27.09.2018].
- [14] Marczuk K. P., *Bezpieczeństwo wewnętrzne w poszerzonej agendzie studiów nad bezpieczeństwem (szkoła kopenhaska i human security)*, w: *Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa: wybrane zagadnienia*, S. Sulowski, M. Brzeziński (red.), Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2009.
- [15] Kęsoń T. J., *Współczesne konflikty zbrojne w aspekcie prognozowania zagrożeń militarnych Rzeczypospolitej Polskiej*. Rozprawa Doktorska, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 1996.
- [16] Kęsoń T. J., Ożarek G., *Bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w makrosystemie zapobiegania przestępczości i patologicznych zachowań*, w: *Bezpieczeństwo Społeczności Lokalnych. I Nyskie Forum Bezpieczeństwa*, M. Huchrak, T. Iwanek (red.), Oficyna PWSZ, Nysa 2017.
- [17] Memczes F., *Nie wierzę psychologom. Wokół rozważań nad selfizmem*, „Frona” 2000, 19/20, 334–349, <http://frondalux.pl/wp-content/uploads/2016/01/Frona19-20.pdf> [dostęp: 12.11.2019].
- [18] Vitz P. C., *Psychologia jako religia. Kult samouwielbienia*, Oficyna wydawnicza Logos, Warszawa 2002.
- [19] Maciołek D., Poleszak D., *Wpływ manipulacji medialnej na kształtowanie się tożsamości współczesnej młodzieży*, „Kultura - media - teologia” 2014, 19, 49-50.
- [20] *Encyklopedia psychologii*, Fundacja Innowacja, WSSE, Warszawa 1998.
- [21] Dobek-Ostrowska B., *Komunikowanie polityczne i publiczne*, wyd. PWN, Warszawa 2012.
- [22] Mc Quail D., *Teoria komunikowania masowego*, Bucholc M., Szulżycka A. (przekład), Goban-Klas T. (red.), Wyd. PWN, Warszawa 2012.
- [23] Lilleker D. G., *Key Concepts in Political Communication*, SAGE Publication Ltd, London 2006.
- [24] Merkuriusz Polski, *Formy manipulacji w mediach*, <http://www.poselska.nazwa.pl/wieczorna2/wolna-mysl/formy-manipulacji-w-mediach> [dostęp: 20.12.2019].
- [25] Stańczyk J., *Istota współczesnego pojmowania bezpieczeństwa – zasadnicze tendencje*, w: *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego* 2010/2011, 5 za: Czywilis D., *Pojęcie bezpieczeństwa międzynarodowego w ujęciu teorii konstrukttywizmu*, w: *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego* 2007, 2, 267–268.
- [26] Kulisz M. Z., *Determinanty bezpieczeństwa państwa jako organizacji społecznej*, w: *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego* 2013, 7, 135–151.
- [27] Kisielewski T. A., *Nowy konflikt globalny*, PAN-ISP, Warszawa 1993.
- [28] *Czuły narrator*, Esej Olgi Tokarczuk wygłoszony w Sztokholmie w Sali Giełdy Akademii Szwedzkiej, <https://tvn24.pl/kultura-styl/8/wyklad-noblowski-olgi-tokarczuk-przeczytaj-esej-czuly-narrator,991401.html> [dostęp: 23.12.2019].

TADEUSZ KĘSOŃ, PH.D. – assistant professor at the Institute of Internal Security at the Main School of Fire Service. In 1984, he graduated from the Military University of Technology. In 1996, he defended his doctoral dissertation at the Department of Strategic Defense of the National Defense University. He is a graduate of the Postgraduate Internal Security Studies at the University of Warsaw and the Marshall Center – The College of International and Security Studies – Garmisch-Partenkirchen – Executive Course 99-1. He has worked in central government administration bodies, including: the Government Center for Strategic Studies and the Ministry of Labor and Social Policy, and then at the Ministry of Family, Labor and Social Policy, and academic centers: the Jan Kochanowski University – branch in Piotrków Trybunalski, and the Social Academy of Sciences. He is the author and co-author of several books on armed conflicts and many articles on broadly understood national security.

DR INŻ. TADEUSZ KĘSOŃ – adiunkt w Instytucie Bezpieczeństwa Wewnętrznego Szkoły Głównej Służby Pożarniczej. W 1984 r. ukończył Wojskową Akademię Techniczną. W 1996 r. obronił pracę doktorską na Wydziale Strategiczno-Obronny Akademii Obrony Narodowej. Jest absolwentem Podyplomowego Studium Bezpieczeństwa Wewnętrznego Uniwersytetu Warszawskiego oraz Marshall Center – The College of International and Security Studies – Garmisch-Partenkirchen – Executive Course 99-1. Pracował w centralnych organach administracji rządowej, w tym w: Rządowym Centrum Studiów Strategicznych i Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, a następnie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz ośrodkach akademickich: Uniwersytecie Jana Kochanowskiego – filia w Piotrkowie Trybunalskim i Społecznej Akademii Nauk. Jest autorem i współautorem kilku książek dotyczących konfliktów zbrojnych oraz wielu artykułów z zakresu szeroko rozumianego bezpieczeństwa narodowego.